

طاہر - نرہرہ

(محبت داستانی)

حمید احمد زاوہ (تیم خانی)

ویراستہ: بھروز لہانی

طاہر - زھرہ

داستانی

یازانی: حمید احمدزادہ (تیلیم خانلی)

ویراستار: بهروز ایمانی

سرشناسه	: احمدزاده، حمید
عنوان و نام پدیدآور	: طاهر - زهره داستانی/ یازانی حمید احمدزاده (تیلیم خانلی)؛ ویراستار بهروز ایمانی.
مشخصات نشر	: تیریز: ندای شمس، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۵ص.
شابک	: 978-964-2688-79-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ترکی.
موضوع	: داستان‌های ترکی -- ایران -- قرن ۱۴
شناسه افزوده	: ایمانی، بهروز، ۱۳۴۳ - ، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱۳۱۳PL ط۲۴۳الف/
رده بندی دیویی	: ۲۶۱۲/۸۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۷۷۶۰۷
تاریخ درخواست	: ۱۳۹۱/۰۸/۱۵
تاریخ پاسخگویی	:
کد پیگیری	: 2977183

کتابین آدی: طاهر-زهره

یازانی: حمید احمدزاده (تیلیم خانلی))

ویراستار: بهروز ایمانی

ناشر: ندای شمس

سایه: 1000

چاپ ایلی: 1392

چاپ یئری: تیریز

شابک : 978-964-2688-79-1

بیر نچہ سۆز

آذربایجان شفاهی ادبیاتی نین گۆزل نمونه لریندن بیریده داستانلاردیر. حق عاشیقلاری آدی ایله یارانان بو داستانلاردا انسان پاک لیغا، دوزگونلویه تاپینیر. بیرده خئیر- شره، حق- عدالت، ظلمه غالب گلیر. بعضی داستانلاردا عاشق اؤز معشوقونا قووشانمیر. حالبوکی، اونلارین بعضی لرینده سئوه ن اوره کک اؤز سئوگیسینه، چاتیر، گرچی بو یولدا باشلارینا هر بلا گلیر. بو داستانلار سیراسیندا «طاهر- زهره» داستانینی گؤستمک اولار.

طاهر بو داستاندا مین جوره عذاب و اذیته قاتیلدیقدان سونرا، سئوگیسی زهره یه قووشور.

عزیز قلم دوستوم حمید احمد زاده «تیلیم خانلی» جنابلارینین دئدیینه گؤره، بو داستاندا قادینلارین رولو اوستون مزیت داشییر. بودا اولدن باشلا یاراق، زینب پاشایا قده ر تورک عالمینده قادینلارین اجتماعی - سیاسی حیاتیندا بؤیوک رول اوینادیغینی گؤستریر. بیزیم قدیم تاریخیمیزده ادبیات عرصه سینده، شفاهی خلق ادبیاتی نمونه لرینده قادینلار کیشی لرله چین - چینه گئنه رک، همیشه بیین لری دوشونور، امک دونیاسیندا اونلارین حضورو دانیلمازدیر. بو داستانیندا اساس تملینی بو مسئله تشکیل ائدیر.

بو کیمی معنوی ثروت لریمیزین توپلانماسیندا اونون عرصه یه گلمه سینده حمید احمد زاده «تیلیم خانلی» جنابلارینین امه یی، تقدیره لایق دیر. او قیرخ ایلدن چوخدور کی، آذربایجان ادبیاتی اوغروندا یورولمادان چالیشیر. هم مادی و هم معنوی امکاملاری بو یولدا خرج ائتمکدن ذوق آلیر. بونولادا اونا داها آرتیق موفقیت دیله بیرم.

یئری واردیر، عزیز دوستوم، متواضع انسان قدرت حسین پور صالحی دن ده تشکر ائدیم. اونون هم بیزه فیکری کمک لیگی اولموش، هم ده تایپ سهولرینی بیر نچه دفعه گؤزدن کئچیدمیشدیر.

آذربایجاندا قادینلار اوردوسو

طاهر- زهره ناغیلی ، دونیا تورک لرینین آراسیندا ، خصوصی ایله آذربایجان تورکلری ایچینده چوخ اؤنملی یئر توتور. بودا بیر نئچه علت دن آسیلی دیر . او ندن لرین¹ بیری بو داستانین اوسطوره ای یؤنلرینه باغلیدیر .

خلقیمیز، بو فولکلور نمونه لری ایله ، تاریخ بویونفس آلیب ، یاشاییب. توی دبلری، بایرام شنلیک لری، محبت ناغیللاری، خالق ماهنیلاری، آد قویما ، سنت کسمه توره نی (مراسمی) یاس توره نی، یاغیش یاغما آرزیلاری، حاصلیل بیغما، آلقیش لار، قارقیش لار وسایره

¹ - سبب، علت

عادت و عنعنہ لریمیز ، ناغیلار شکلینده، قورونوب بوگونوموزه چاتان فولکولوروموز ، تورک خالقینین ، دونیا گوروشو حساب اولا بیلر.

بو اوسطوره ای اولای لاردا داستانین قهرمانی بیر واخ داغ و داش ایله دانیشیر ، بیر زمان جوشوب داشان سولار ایله اوره ک سؤزونو بیر آرایا قویور بیر زاماندا هاوا دا اسن یئل ایله دانیشیر:

قادیر الله ، بو دور سندن دیلگیم

اسملی سن باد موراد اس ایندی

یانسین منه قادیر الله اوره گین

اسملی سن ، باد موراد اس ایندی .

ظاهر میرزه داستانی ، منجیل — تاریخ یوردوندا یاراندیغیندان ، او چئوره ده یاشایان انسانلارین اینامینا گوره ، یئلین گوجوندن آنلانیر. ائیله او اوزدن ، بو اینام ، ائل مثللی اولور : ائل گوجو، یئل گوجو ، سئل گوجو ، ایندی ده وار ، تورک دیلینده دانیشانلارین اینام و اعتقادیندان ساییلیر. (منجیل شهرینین یئلی ، دونیانین ان گوجلو اسن یئل لریندن اولدوغو اوچون ، بوگونکوگونده ، او منطقه ده یئلین گوجوندن فایدا لانیب برق اله گتیریرلر.)

بیر زامان دا داستانین قھرمانی، دردین صبیر داشینا سؤیله بیر. بو زامان، صبیر داشی اؤلوم- قالیم آراسیندا حکم سورور. داھا انسانین الی هر یئردن اوزولدوکن سونرا صبیر داشینا اوز توتور:

صبریم بیتدی صبر داشی!

من چاتلایم یا سن چاتلا!؟

بو حرکت لر، بیزیم اسگی دن قالما ایناملاریمیزین تأثیری آلتیندا یارانمیشدیر، تاریخ بویو یاشایان ائلریمیز¹، آتا بابادان میراث قالان اینام لارینی گونون حاکم دین، ایمان، عقیده و اینانجلاریندان قوروماق اوچون، اسگی ایناملارینی، چشیدلی داستان فورماسیندا، زمان بویو، چئوره سینده حاکیم اولان اینانجلار ایله قاریشدیریب، باریشدیریب، گونوموزه چاتدیرمیشلار.

بو داستانلارین ان گوجلو و دییشیلمه میش فورماسی، بوگونکو تورک لرین - اسکی سویوندان ساییلان، سومر تورکلرینین قیل قمیش (گیل گمیش) اساطیرلرینه اشاره اولاییلر. قیل قمیش اساطیرلری، داش کتیبه لرده قازیلدیقلاری ایچون، اصلینه تام صورتده وفادار قالب دیر.

حالبو کی ، آذربایجان اساطیرلری ، شفاهی اولدوغو اوچون، دوران تاریخینه گیرمه میش، او اوزدن، زمانین دیلینه یاخین لاشیب ، ها بئله چئوره سینده اولان حاکیم دین و اینانجیلار ایله ؛ یولداشلاشییلارو یایلدیغی جغرافیایی یئرلرین آدینی آلبیلار. مثلاً طاهر میرزه داستانیندا ، باکی روایتینده ، بو داستان، قارامان، هشترخان، گنجه، باکی و تبریز چئوره سینده باش وئردیگی معلوم اولور. حال بوکی طاهر میرزه و اصلی کرم داستانیندا ، آذربایجان روایتینه رغماً، ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلرین دیلیندن ، آراشدیراندا، ایرانین مرکزینده یئرلشن کند و شهرله راستلاشیریق. بوکند و شهرلرین آدی، بیزه بیر گئرجگی خاطرلادیر او دا بو یاخین و چاغداش عصریمیزده ، بیر پارا آجی حادثه لر اثرینده ، ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلر آسیميله اولوب و گاهدان اؤز کولتورلری ایله ، یادلاشیرلار. بیر گئرجک ده بو کی : بوداستانلاردا ، جغرافیایی آدلار، تورک دیلینین فرهنگی سینیرلارینی خاطرلادیرلار.

بو داستانلارین بیر چوخو، صفویه دؤرونده، مذهب فرقی گوجلندیغی اوچون ، داستانلارین دا ایدوئولوژیسی دیشمه فورمونا معروض قالیب دیر. ایران تورکلری ، مستقل دولت قوردوقدان سونرا، صفوی دولتی ، اسلام خلافتی و تورک امپراتورو قارشیسیندا دوام گتیره بیلمه دن ، باشکندینی، اؤنجه تبریزدن قزوین شهرینه و سونوندا ،

اصفهان شهرینه کؤچوردور. صفوی دولتی، تورک امپراتورلوغو، عثمانلی فرهنگلی و ایناملاری قارشیندا ، یئنی لشمیش و خاص مذهب قبول ائتمیشدی. ائله او اوزدن ، دینی و فرهنگی باخیمینی دا دیشمه حالینا گتیرمه مجبوریتینده قالمیشدی ... بو دگیشمه لر، او گونه قدر یازیلیمیش کتبی یازیلاریمیزدا ، اولا بیلیمزدی، آما او کتبی یازیلاریمیز، دالی قویولا بیلردی. (مثلاً: دیوان لغات تورک، دده قورقود ، قوتاد بیلک لرو...) یئنی مذهبین تأثیرینی آلماییب، اما بیر نئچه قرن گؤزدن ایتیمیشدی) او باخیمدان ، یئنی رسمی اولان مذهب ، اؤنجه یازیلی کتابلارین، آرادان قالدیرماسینا چابا(تلاش) گؤستردی.

او زامان ، او آرادان قالخان یازیلی متن لرین یئرینه ، یئنی متن یاراتماق گره کیردی. او جمله دن : تورک دیلینده شاعیرلرین دیوانینی ، قهرمانلیق داستانلاری و محبت داستانلارین آد آپارماق اولار. ها بئله تورک دیلینده آتا- بابا مثللی توپلانیب، کیتاب حالینا گلدی. بیلدیمیزه گوره ، اولین ضرب المثل فارسی دیلینده کی نادر شاه دؤرونده هندوستاندا یازیلیب، او کیتابین مقدمه سینده یازیچی دئیر ، بوگونه قدر فارس دیلینده ، بئله ضرب المثللر ، بیر یئر توپلانمیشدی. آما صفوی حکومتی ، تورکلرین ضرب المثللرینی ، کتاب ائله ییب و ساخلامیشدی. 1

آذربایجان کولتورونہ باغلی اولان اسطوره ای داستانلاریمیزین بیر چوخو، یئنی مذهب ایله ، قارشی - قارشیا اولمادیغیندان ، شفاهی اولاراق ملتینین اوریینده و بئینینده و دیلینده یاشامیشدیر. صفوی حکومتی، نظامی نائلیت دن سونرا، منیمسه دیگی مذهبی گوجلندیرمه دن اؤتری ، اؤزه ل دینی و ادبی توپلوم یاراتمادان اؤتری، مذهبی و فرهنگی عرصه ده ، بؤیوک آددیم لار آتا بیلیمیشدی. بوزمینہ ده ، مذهبی داستانلاریمیزین سایه آز اولمامیشدیر. عاشیق غریب و شاه صنم و عباس ایله گولگز ، بو تیپ ده دئیلمیش داستانلارین ، ان گؤرکملی اؤرنکلریندن دیر. صفوی دودمانیندان ، پهلوی رژیمینه قدر، تورک دیلی، دولت دیلی اولاراق، اینکشافا باشلادی. بو دیلده دیوانلار یارانندی، قرآن و دینی کتابلار ، تورکجه یازیلدی2،

نوحه و مرثیه و شبئه یازیلاری یارانندی بو تأثیرین نتیجه سینده، ایراندا اولان باشقا دیلر، انحطاط و فطرته اوغرادیلار- قره قویونلو و آغ قویونلو و صفویه دودمانیندان گونوموزه قدر، ایراندا باشقا دیلدرده بیر گؤرکملی شاعیر یارانمادی . - بودا بیر گئرچگی آنلادیر، فارس دیلینین بؤیوک شاعیرلرینین یارانماسیندا ، تورک دودمانلارینین تأثیری آز اولمامیشدیر- آما قره قویونلو و صفویه دؤرونده، تورک دیلینده بؤیوک شاعیرلر عرصه یه گلدی . او جمله دن : نسیمی، فضولی، حبیبی، شاه ختایی ، شاه عباس، قوشچواوغلو و... فقط اهل حقین ،

24 بۇيوك شاعىرى اۋز مذهبلىرىنىن تروىچىنىدە ، تورك دىلىندە يازىب ياراتدىلار.

شاه اسماعىل ختاىى باشدا اولاراق ، توركو يازىب ياراتماغى گنىش لندىرىب ، فرهنگى باخىمدان، ىنى سىنىرلار¹ آلىنىر . بو زاماندان برى ، تورك دىلى ، فارس دىلى كىمى ، رسمى دولت دىلى اولور . فارس دىلى ، دربار دىلى اولماغىنا رغماً ، فارس شعرى ، بىر فطرت دۇرونە راسلاتشىر، كى بو گونه قدر دوامى وار. بو نائلىت لر توركو دىلىنى، زنگىن لشدىرىب و شفاهى خزىنە سىنى بوتون زمىنە لردە ، گنىشلندىرىب . هابىله اسطوره اى قاىناقلارىندا فایدا لاندىردى. توركو اسطوره لر ، گىت به گىت يايلىر، مللتمىزىن كولتورو زنگىن لشىر. توركو دىلىندە دانىشان اولوسلار، اۋز كىملىك لرىنە دۇندوكلىرى زاماندان ، باشقا دىلر ، اۋز گوشە لرىنە سىخىشدىلار.

دوئا كولتوروندا ، اسطوره نىن اۋنملى ىئرى وار . عالىملرىن بىرچوخو ، دىنلرىن رىشە سىنى ، اسطوره لردە آراىرلار. آذربايجان كولتوروندا ، الىمىزە چاتان داستانلاردا ، بىز بو فىكرىن اىزلىرىنى ، آراشدىرمالىق .

¹ - سرحد، مرز.

بیز بو سۆزوموزون ان گوجلو ایزلرینی و ها بئله لمس الان اؤرنه یینی ، طاهر میرزا داستانیندا گۆره بیله ریک. بیلدینیزکیمی بوگونکو گونده ،- تاریخی باخیمدان - بیر ثابت اولموش اتفاقلار وار کی ، تاریخ عالیم لری طرفیندن ، بیر قبول اولموش نظریه کیمی بیزلره چاتیر و دونیا اساطیر لری او سیرادا یئرلشیر. بوتون دونیا قوم لاری اوچون ، اؤزه ل اسطوره لر سایماق اولار مثلاً : هندوستاندا رویین تن لر (دمیربدن انسانلار، اولومسوز انسانلار) ، اوروپادا ، هرکوللار، آشیللر و چینده باشقا قاینقلاردا، دونیا بو یوتانیمنیش اساطیرلر وار. بو اساطیرلرین بعضی سی، کتبی اولدوقلاری اوچون، یازیلدیگی ویا داشلاردا قازیلدیگی زاماندا گونوموزه قدر، ال دئیلمه میش قالیبلار. بوزمینه ده، دیللی تورک دیلی گوروپوندا یئرلشن (التصافی) سومر کتیبه لری، بشریتین لاپ ارزشلی میراثلاریندان آد آپارماق اولار. بو اسطوره لرین بیر چوخو قادینلار حرکاتینا مربوط دور. هرودوت بو زمینه ده یازیر: «... اگر بیر قادین ساواش میدانیندا، بیرکیشی یه غالب گلمسه ایدی ، اوقادینین حقی یوخ ایدی اؤزو اوچون ، حیات یولداشی سئچسین . گاهدان بیر قادین ، باشارمازایدی عؤمرونون سونونا قدر، حیات یولداشی تاپسین.3

«فردوسی» بو زمینه ده یازیر:

.....»

ز دوشیزگان هر شبی ده هزار

نگهبان بود ، بر لب رودبار

زما هر که در روزگار نبرد

ز اسب اندر آرد یکی شیرمرد

همانا ز ما زن بود، سی هزار

که با تاج زرند و با گوشوار

«.....»

بو شعرده فردوسی قادینلار شهری و قادینلار اوردوسونا اشاره ائدیر. فردوسی ، قادینلار شهیرینی، «رود بار» اولدوغونو سؤیله ییر. بودا، طاهر میرزا داستانیندا، ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلر روایتی ایله ، دوز گؤرونور. نییه کی، رودبار و منجیل ، تاریخ توپراقلاریندان ساییلیر. 4

آذربایجانین قهرمانلیق داستانلارین بیر چوخوندا، بعضی شاهلار ، قادینلاردان اولوب، گاهدان بوقادین لار ، ساواش میدانلاریندا، و یا بیر آیری اولای دا(حادثه ده) قادین لیق لاری معلوم اولاندان سونرا ، او شاه ، سیررینین اورتولو قالماسیندان اوتری ، او یئنیلدییی(شکست

یئدی) کیشیدن ایستردی ، اونو اوزونه حیات یولداسی ائله ییب ، تاج و تختینه ییبه (صاحب) اولسون.

حکیم نظامی گنجوی ده بو زمینه ده بیزلره چوخلو بیلگی لر وئریب:

«دکتر سیدحسن صفوی، کتاب اسکندر و ادبیات ایراندا یازیر:

اسکندر چوخ زحمت و مشقت دن سونرا، روم شهرینه چاتدی

و اورادان بیر باشا گون باتانا قوشون چکدی ، او یئرلرین آداملاری هامیسی تورک ایدیلر. او آداملار، گونون باتما یئرین ، اسکندره آنلاتدیلار. و اسکندره ، اولوم سوزلوق سویونون(آب حیات) گتیرمه سین اؤرگتدیلر... بوشهرین شاهی ، بیر قادین ایدی، نوشابه آدیندا کی مینلر کیشی گۆرمه میش قادین ، اونون قوللوقچوسو ایدی. بو قادین لارین هامیسی پاکدامن و پرهیزکار ایدیلار. بو قادین لارین تعریفی، اسکندری اولارین گۆروشونه ماراقلاندیردی.» 5

«مارکو پولو» چوخ آدلیم دونیا گزئلریندن، بو کونو(موضوع) دا یازیر : تورک خاقانی ساییلان ، « قایدوخان»ین قیزی، بو قرارا گلیمیشدی کی ، ایله بیر کیشی یه حیات یولداسی اولاجاق کی ، او کیشی باشارا بیلسین، قایدوخانین قیزی گولشمه یاریشیندا یئنیلده(شکست) بیلسین. مارکوپولو یازیر: بو قیز بوتون جنگ لرده ،

اوردوباشی اولارمیش و کیشی لرکیمی ساواش میدانلاریندا، دوشمنلره میدان اوخویارمیش. مارکوپولو اورالاردا اولان زامانا قدر، هئچ بیرکیشی اونو ساواش میدانیندا، شکست وئره بیللمه میشدی»⁶

تورک توپلوم لاریندا، ساواش میدانلاریندا، قادینلار، ارلرینین و آتالارینین و قارداشلارینین آرخاسیندا دایانیب، و اؤز ائل و اوبالاریندان مودافعه ائله میشلر بو حرکتلر باشقا مللتلری حیرته گتیریب وتورک ساواشانلارین قارشیسیندا، هئچ دوولت و مللت دوام گتیره بیللمه ییب. تاریخ بویو، ان بؤیوک امپراتورلوقلار، تورک ائللرینه عاید دیر. «مرتضی راوندی» تاریخ اجتماعی ایران کیتابیندا یازیر: « سلجوقو ائللرینین آتا بابالارینین چئوره سینده، بو ائللرین قادینلاری، ساواش زامانی، کیشیلر کیمی یاراقلانیب، ساواش میدانلاریندا، دوشمنی آرادان آپاراردیلار.»⁷

میرزا آقاخان کرمانی، ایرانین تانینمیش تاریخچیسی، کتاب «تاریخ ایران»-آینه اسکندری- ده یازیر: کوروش «پارسلارین» شاهی، بوگونکو تورکلرین توپراقلارینا باسقین یاپدی. «ساکالارین» باشکانی، «آمرگس»، ساواش میدانیندا، «کوروش»آ، یئنیلدی

اسیراولدو. «کوروش»، «آمرگس»ین خانیمی، «اسپارتا» خانیما امرگؤندر دی: سنین ارین اسیردوشوب، سنده تسلیم اول، جانین

آماندا قالسين. آما اسپارتا خانيم، اوچ يوزمين كيشى وايكى يوزمين قادينلا ، «كوروش»ون اوردوسونا يورش آپاردى، «كوروش»و اسيرائله دى. چون ايكى اوردونون باشكاني اسيردوشموشدو، بير- بيرى ايله ديشيلدى.

قادينلار حاكميتينده، بوتون ايشلر، قادينلار طرفيندن گورولوردو. حمدالله مستوفى ، نزه القلوب كتابيندا يازير : « بوتون دونيا ايشلرى كى كيشى لره مربوط دور، - اكيب ، بيچمك، صنعت ايشلرى- ، قادينلار حاكم اولان توپلوم لاردا، قادينلارين طرفيندن يثرينه قويولور. هر نه اله گلير، اوجمع ده اولانلارين آراسيندا بولونور.....»⁹

آذربايجان اساطيرلى ، شفاهى اولاراق، ياشاملارينا دوام وئردىكلرى حالدا، بيرچوخو زامانين حاكم اعتقادى قوه لرينه تسليم اولاراق ، ايدئولوژى تأثيرلى آلاندا سونرا، زامانين فرهنگى هجوملاريندا آماندا قابليديرلار. شايد بيزيم داستانلارين ، بير چوخو ، چشيتلى دؤنملرده، اعتقادى ايناملارينا ، باغلى قالديقلارى اوچون ، كولتوروموزون خاطر يندن سيلينيب آرادان گنديلر. تاريخ علمينين عاليملىرى ، بو نظريه لرين ، بيرچوخونو اثبات ائتميشلر.

او اثبات اولموش نظریه لرین بیریده - آذربایجاندا قادینلار اوردوسو - آنالار اوردوسو حرکاتینا باغلی دیر . بیر باشقا باخیمدان ، تام آنالار حاکمیتی دؤنمیندن (مادر سالاری) سونرا، قوشون بئجتمک ، قادین لارا بیر گؤرو(وظیفه) اولوب. بوقوشونلارا ، آنالار اوردوسودئییرلر. بیلنچی اولای(حادثه) دیلده ده وار . یعنی دیلی قوروماق ، تورک قوم لارین آراسیندا ، آنالارین گؤره وی اولوب . ایله او اوزدن ، آنا دیلی سؤزو ، چوخونلوقلا تورکلر آراسیندا دئییلیر .

بیرآیری منظردن، تورک کولتورونون باخیمیندان، قادین لار هئچ ده ضعیف سایلمیرلار. تاریخ بویو ، تورک کولتورونده او قشره چوخ اؤنم وئرلیب و تمامی ایله حقوق اجتماعی سینی ، منیمسه ییب . حالبوکی بئیله بیر رعایت ، قونشو قوم لاردا سابقه سی گورسنمیر . مثلاً عرب قومو قادین لارین حقینی ، تام زمینه لرده ، گورمزدن گلیر. حتی جاهلیت زامانی ، عرب لرین بعضی قبیله لری، اونا گؤره کی آرواد اوشاقلاری ، دوشمان الینده اسیر اولماسین ، دیری - دیری توپراغا وئرلردی. ها بئله ، فارس ادبیاتیندا ، خوراسانی سبکینده، کی بوتون سبک لرین اؤنده گلیر ، قادین لارا هئچ حق قایل اولمور ، اورادا هئچ قادینین حقی یوخدور ، اؤز مخالف جینسینه عاشیق اولما ، اورادا حتی بیر ارککده ، قادینا اولدوغو حسسی نی ، دیله گتیرنمز. فارس ادبیاتینا باغلی اولان خوراسانی سبکینده، بیر ارککین عشقی ، ارککه دئییلیر ، بو

دا بشریتین پست عادت‌لریندن سایلییر. هئروودوت بو عادتیی، «پارس» لارا عایید بیلیرکی، «پارس» لاردا بو پیس عادتیی، یونانلیلاردان آلمیشلار.

10

ها بئله «ویل دورانت» یازیر: «پارس» لار، اؤز ننه باجیلاری ایله ائولنمه نی، یاساق بیلمیردیله: «باجی نین، قارداشا گئتمه سی و قیزین آتا ایله ائولنمه سی و آنانین، اوغولا گئتمه سی، «پارس» لارین آراسیندا معمول و مرسوم ایدی.» 11

حتی بوگوؤنکو گونده، چوخ قوملارین آراسیندا، قادینلاری اسگیک سایماق رسم دیر: مثلاً، افغانستاندا یاشایان آداملاردان سوروشاندا نئچه اوشاغین وار، یالنیز ارکک اوشاقلارین آدام حساب ائيله ییر. حالبوکی تورکلرین اسگی دن قالما دده قورقود کتابیندا، «دلی دومورول» داستانیندا، قادینین شخصیتی، آتا و آنادان دا، اوستون گورونور.

بیر حالدا کی فارس شاعیرینین نین باخیشی بو زمینه ده تام صورتده باشقا دیر .:

« که را در پس پرده، دختر بود

اگر تاج دارد، بد اختر بود

که را دختر آید به جای پسر

به از گور داماد ناید به در»

تاریخ بویو ، آذربایجان کولتورونده ، قادینلار، ارلری ایله ، اوموز- اوموزا و ثریب، چئورسینین چتین لیک لری ایله اوز-به اوز اولوب .

تورک عالمینده هئچ بیر ساواش و قهرمانلیق داستانی یوخدورکی اورادا ، قادینلارین پایی اولماسین . ساده سؤز له هئچ بیرکیشی ، - بوتون اتفاقلاردا- قادین سیز ، موفق اولماییب. قهرمانلیق داستانلاریندا، کوراوغلو ، نیگاری ایله، تانینیرو قاچاق نبی ، هجری ایله و شاه اسماعیل عرب زنگیسی ایله تانینیر. محبت ناغیللاریندا، عاشیق غریب ایله شاه صنم ، اصلی ایله کرم ، طاهر ایله زهره، عباس ایله گولگز، خان چوبان ایله سارا ، بیر داستانین یارانماسیندا برابرگورونورلر.

گونوموزه قدر بو دؤیوشن قادینلارینا ، شاهد اولموشوق. مشروطه دؤرونده زینب پاشا و اونون قادینلار اوردوسو ، استبداد چیلارین قانینا قنیم ایدی. ستارخان حرکاتیندا بیر نئچه قیز، کیشی پالتاری گئییب ، مبارزه میدانیندا بؤیوک افتخارلار یاراتدیلار. خوی شهرینین مدافعه سینده ، متجاوز اثرمنیلر قارشیسیندا قادینلارین فداکارلیق لاری ، دوشمانی سارسیدیر.

طاهر میرزا ناغیلیندا ، بو حرکتلره باغلی اولان قادین لار ، آنالار اوردوسو کیمی گورونورلر . مثلا: اوندا کی - آنالار دؤیوشچوسو -

بیلیر لر حاتم سلطان ، دونیا مالیندان اؤتری ، اؤز یولداشی کی - قارداشی قدر یاخین بیر انسانی باشکانلیقدان سالیب و اونون جانینا قیب و اوکیشی نین مظلوم بالاسینی اؤز یثریندن و یوردوندان آوارا ائله ییب . بو قادین دؤیوشچو لر ، اؤز قادین دسته لری ایله ایشه کئچیرلر. سونوندا همان آمازون حرکاتینا باغلی اولان قادین لار ، حاتم سلطانی آرادان گؤتوروب و یثرینده حاخلی اولاراق ، طاهر میرزه نی اوتوردورلار . آذربایجاندا ، آنالار اردوسوندان قالان تاریخی اثرلره نظر سالاندا، چشیتلی یثرلرده قیز قالا لاری و قیز کؤرپولری و قیز داغ آدلاری و قیز زیندانلارینا راسلاتشیریق. اؤرنک اوچون : قیزقالاسی میانادا و باکی دا و خوی شهرینده ، بلقیس داغی و زیندانی تیکان تپه ده و آچاچی نین قیزقالاسی و قیزکؤرپوسو ، و منجیلین قیز قالاسین آد آپارماق اولار.

بو داستانلار اؤزونو قوروماق اوچون ، اولدوغو یثرلری ، اوخوجولارینین آلفیشلادیغی یثرلره باغلا ییرلار . مثلاً چوخلوقلا آذربایجان جمهوریسینده و ها بئله ایران آذربایجانیندا ، طاهر زهره داستانی ، گنجه شهریندن باشلانیر. حال بوکی ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلر بو داستانی ، طاهر میرزه آدلاندیریب و بوگونکو منجیل - قارقالی- و تاریم یوردونا باغلی بیلیر لر - یالیز طاهر میرزه نین آتاسینی ، قهرمانلی بیلیرلر- کی بو قسمت ده ایرانین مرکزینده یاشایان ،

تورکلرایله اورتاق دیرلار-14 مثلاً اوندا کی حاتم سلطان او شهرین مفتیسی حیلہ سی اثرینده اؤز قارداشی اوغلو طاهر میرزه نی شہردن سورگون سالیر ، و اؤز قیزی نی ، زهره خانیمی زور ایله مکتب تسلیم ائله مک قرارینا گلیر . اوزامان بیر قوش بو آجی خبری طاهر میرزایا چاتدیریر . بو خبر طاهری یاندیریب یاخیب اوندا سازی باسیب یاغرینا بیله سؤیله بیر :

بیر قوش گلدی تاریخ دان

خبرگتدی یاریمدان

قاناتی گوی بو یانمیش

منیم آه و زاریمدان

ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلرینین دئدیکلرینه آرخالانارق ، منجیل - گنجه - قارقالی - تاریخ منطقه سینده ، قیزیل اؤزن چابینین قیراغیندا ، بیر آغ داشدان یاپیلیمیش قالا وار ایدی. بو اسگی دن قالان داش بنا، زهره آدینا خاطیره لرده یئرسالمیشدی. بو کیمین عمارت لر آذربایجاندا آز اولمامیشدی . منجیل، گنجه ، قارقالی ، تاریخین طاهر- زهره قالاسی و سایره ... بو عمارت دوردوغو زامانا قدر، زهره کوشکو (سارایی) قالاسی آد وئرمیشلر . آما پهلوی دؤرونده ، بو چابین آدین دیشیب ، سفید رود دا چئویریب و او چابین قاباغین هؤروب بیر

سدین بناسین قویدولار . سدین سویو یوخاری قالخار کن ، قارقالی کندی و زهره عمارتی ده، سو آلتیندا قالمیشدی .

باکی روایتینده ، طاهرایله زهره نین آراسینا بیرکئچل طلبه فاصله سالیر. بیر حالدا کی ، ایرانین مرکزینده یاشایان تورکلرین روایتینده ، مکتب موللاسی بو محبت داستانینین دوشمنی سایلییر. داستانی تورکیه ده یازیلیمیش قولو ، آذربایجان و ایرانین مرکزینده یازیلان و هابئله عراق تورکلرینین روایتلریندن ، تام صورتده فرقلی دیر. 15

ایران مرکزینده یئرلشن تورکلرین روایتینده ، داستاندا شعرلرین بیر اصولو و قایداسی وار ، اودا داستانین قهرمانلارینین هر هانسی سی ، سؤزونو شعر حالیندا دیلینه گئیرنده، بئش بند شعر سؤیله ییر. حال بوکی بئله رعایت ، باکی روایتینده ، چوخ آز گؤرونور و تورکیه روایتینده ، زکایی ایگیتلر (h.zekai yigitler) طرفیندن یازیلان: (طاهرایله زهره) ده هئچ رعایت اولمور.

ها بئله او داستانین آدی و عنوانی ، آذربایجان جمهوریسینده طاهر و زهره ایله تانییر . یعنی طاهر و زهره داستانی دئییلییر. آما ایران آذربایجانیندا و ایرانین مرکزی جغرافیاسیندا، بو داستان ، « طاهر میرزه » عنوانی ایله تانییر. نییه کی ایران آذربایجانیندا قاجار خاندانی اقتداردا اولدوغو زامانا قدر ، او سلاله نین شاهزاده لرینه ، «میرزا» لقبی و ثریلییر .

مثلاً : عباس میرزا ، محمدعلی میرزا، احمد میرزا و... طاهر میرزا سؤزوده ، بو سیرایا گلمکله ، شاهزاده ده لیق مقامینی الده ائدیب . بیر حالدا کی یوخاری آذربایجاندا ، قاجار حکومتی نین اقتداری آز اولدوغو اوچون ، اورادا داستان ، طاهر- زهره آدینا وفالی قالب .

هرحالدا بو کیمی داستانلار ، خانقاه لار و صفوی خاندانی و شیعه مذهبی ایراندا آیاق توتاندان سونرا، بیر چوخ داستانا تأثیر بوراخمیش و او قورقولارین فرهنگی وظیفه لرین داشییان ، بیر باشلانیش زمانی قائل اولور و ائله او اوزدن بو ناغیللارین چوخو ، شاه عباس ایله ایلگیلی دیر. بوداستانلاردا ، ماورا الطبیعه قدرتلرین ، بؤیوک رولو وار . حضرت علی (ع)-ین غیبی یاردیمی ایله ، داستانین قهرمانی ، حیرتلی بیر ایشلره ال قاتیر کی عقله گلمه یین و معجزه یه اوخشار بیر ایشه بنزه ییر . حال بو کی بو ناغیللار ، اوسطوره ی بیر روحا مالیک اولدوقلاری باخیمدان ، یاراندىقلاری زامان لار ، ان اسگی چاق لارا یعنی اون ایکی مین ایل دئیلن اوغوز، زوروان و اوستا و ارکنه کون و اهورا مزدا و خیر و شر دونیاسینین اوخشار و اورتاق قول لاری یعنی دنیا یارانیشینین ، اوچونجو بؤلومونه گئدیر

چیخیر.16

بیر آیری باخیمدان ، شیعه مذهبی ایراندا رسمی اولاندان سونرا ، آذربایجاندا اوسطوره ای ناغیل لاریمیزدا ، بؤیوک دگیشیک لیک

گۆرونور. بو دگیشیک لیکلر، بیر چوخ داستانی، مذهبی فورماسینا سالیب و شیعه آدی آلتیندا اۆز حیاتینا دوام وئردیریر . اؤرنک اولاراق، طاھر میرزا داستانیندان بیر شعره کفایت لئیریک.

«.....»

بیر آدی حیدر دیر، بیر آدی صفدر

ذولفقار بییه سی ، ساقی کوثر

سو اوسته اوخلانان، سوت امر اصغر

او معصوم بالایا ، باغیشلامنی

کربلا چؤلونده قانلی کفن لر

توپراق اوسته دوشن ، او گول بدن لر

جوان علی اکبر غمی باغیریمی دلر

آناسی لیلایا ، باغیشلامنی

«.....»

بو ناغیل لارا دقت ائيله ینده گۆرونورکی اکثرینده قهرمانلارین آدی اسلام لاشمیش و حتی شیعه لشمیش بیر آدلار دیرلار . بو ناغیل

لاردا اولان آدلار ، زامانین سیاستینه تابع اولاراق ، بعضا آدام آدلاریدا فارسلاشیر . اؤرنک اولاراق : تاجیر احمد ، تاجیرماحمود ، چوبان موراد، حال بو کی آنالار قوشونونون آدلاری ، آزما چوخ ، اؤز اصلینه باغلی قالب ویا آز دیشیلیب، مثلاً : آقجا قیز، باللی خانیم ، سونا خانیم، قبان باسان ، کوزه بالدير ومینا خانیم .بیر حالدا کی بو محبت داستانلاری ، یالنیز تورک کولتورونه ، مربوط اولور . فارس تاریخ ادبیاتینی آراشدیرارکن، اصلن بو کیمین محبت داستانلاری ایله ، راسلاشمیریق. آنجاق بو نظریه لرین نقدر گوجللو و گوج سوز اولماسینا و اثبات و رد ایتمه سینه ، بوتون ادبیات عالیم لرینین یاردیمینا احتیاجیمیز وار .

بو داستانین توپلاماسیندا، منه معنوی یاردیم ائدن قلم داشلاریمدان ، اوز مینتدارلیغیمی بیلدیریره م . او جمله دن : دوکتور حسین و مهندس آیدین فیض الهی واستاد حسین مختاری و بوئین زهرانین آدلیم شاعیری، استاد درویش بهروان؛ کی اوزون مدت منیم زحمتیمه قاتلاشیب، بوداستانین ، ساوا و بوئین زاهرا قولونو آچیقلایب. ها بئله عاشیق مسیح الله و عاشیق دانیش بیات و عاشیق نادر ساوالی و رحمت لیک عاشیق اکبرایپکی، کی عؤمرونون آخیر گونلرینه قدر، بو داستانین آیری قوللار ایله مقابله سینده ، گئجه- گوندوزمنله برابر بوداستانی تحلیل ائله ییب، منه یول گؤستریب و بو داستانی بیتیرندن بیرهفته

سونرا 1390/1/6 اللھین رحمتینہ قووشوب. ھابئلہ دوکتور گونئیلی و شاعیر رحمان مھرزاد «قاینار»، کی بوتون قاینقلارین، - تمناسیز - منیم اختیاریمدا قویوبلار. شاعیر بابائی وعلیرضا عباسی و یعقوب بیرقدار، آقای نوروزی مھندس : راشدی، داوود و اکبر و ابوالفضل زینالی کی بو کیتابین عملہ گلہ سیندہ ، دفعہ لر منلہ ساوا و قم و بوئین زھرایا یوللانیبیلار و ھا بئلہ باجیم اوغلو آقای مھدی الھیاری کی بو کیتابین دوزہ لیشینین زحمتین بوینونا آلیب اوز مینت دارلیغیمی بیلدیریرہ م. بیلرم گورولموش ایشین عیبلری ده اولر، او عیبلری منہ بیلدیرمکلہ ، سونونجو چاپلاردا کتابین عیسیز اولماغینا سوز وئریم .

سایغیلاریملا حمید

احمدزادہ (تیلیم خانلی)

منابع:

1- امثال و حکم

2- الف: ترجمان وحی نشریه تخصصی مرکز ترجمه قرآن مجید به زبانهای خارجی سال اول / شهریور 1376 صفحه 61 ب: موزه اسلامی - تورک استانبول نمره 73 بوگونه قدر تورکو دیلینده تاپلمیش قرآن کریم . بو قرآن 734 هجری غمری ایلینده ، شیراز شهرینده یازیلیب. یازانی : محمد حاج دولت شاه اوغلو . مرجع کتابشناسی ترجمه های قرآن تألیف : عصمت بناریق و خالد ازن . تحت نظارت دکتور اکمل الدین احسان اوغلو . پ : استانبول سولیمانیه کتابخاناسی نمره 951 ، یازیلیش ایلی : 764 تألیف ائدنی : دکتور ماجد یاشار اوغلو . ت : قرآن کریم ، یایانی اداره اوقاف، ترجمه ائدنی: رسول دوزاللی صفحه 666 ث : ترجمان وحی نمره 2 صفحه 75 یازانی رسول اسماعیل زاده . ج : البته قارا قویونلور دودمانینین بناسین قویان ، قارا یوسف، قرآنی تورکو دیلینده اوخویاردی: یوسف صدیق شاه کامران خواند قرآن به ترکی روان

3- تاریخ هردوت صفحه 285 و 278 ترجمه : ع . وحید مازندرانی.

4- زنان آمازون ، یازار: دکتر حسین فیض الهی صفحه 34

5- ... چنین گفت گنجینه دار سخن / که سالار آن گنجدان کهن

زنی حاکمه بود نوشابه نام / همه ساله با عشرت و نوش جام

قوی رأی و روشن دل و نغزگوی / فرشته منش بلکه فرزانه خوی

هزارش زن بکردر پیشگاه / بخدمت کمر بسته هر یک چوماه

بدیدار مردان ، نیازش نبود /

زنان داشتی، رأی زن در سرای / به کدبانوئی فارغ از کدخدای

سکندر چو لشکر بصحرا کشید / سرا پرده سر بر ثریا کشید

در آن خرم آباد مینو سرشت / فرو ماند حیران ز بس آب کشت
 پرسید کین بوم فرخ کراست / کدامین تهمتن بدو بادشاست
 نمودند کین مرز آراسته / زنی راست با این همه خواسته
 زنی از بسی مرد چالاک تر / بگوهر ز دریا بسی پاک تر

.....

سکندر بفرمان او ساز کرد / حریر نوشته ز هم باز کرد
 به عینه در او صورت خویش دید / ولایت بدست بد اندیش دید
 ستیزه در آن کار نآمد صواب / فروماند یکبارگی در جواب
 بترسید و شد رنگ رویش چو کاه / بداردی خود برد خود را پناه
 چودانست نوشابه کان تند شیر / هراسان شد از تندی آمد بزیر
 بدو گفت کی خسرو کامکار / بسی باری آرد چنین روزگار
 منم شیرزن گر تو یی شیر مرد / چه ماده ، چه نر شیر وقت نبرد
 تنم گرچه هست از مقیمان شهر / دلم نیست غافل ز شاهان دهر

.....

حکیم نظامی گنجوی نین بو سؤزلریندن آنلانیرکی: آذربایجان شهری ساییلان،
 «برده» نین شاهی بیر قادین ایمیش «نوشابه» آدیندا کی اسکندر بو قادین ایله
 گؤروشوب. نظامی گنجوی اؤزو صراحت ایله کتاب اسکندر نامه نین اولینده دئییر:
 اسکندر زمانینین احوالاتین، یئنی تاریخلردن علاوه، پهلوی، یهودی و نصرانی
 متلریندن فایدالانیب :

زیادت ز تاریخهای نوی / یهودی و نصرانی و پهلوی

گزیدم زهر نامه نغز او/ زهر پوست برداشتم مغز او

کتاب زنان آمازون ، بازار: دکتور حسین فیض الهی صفحه 61

6- مارکو پولو سفرنامه سی، مقدمه یازاری: جان ماسفیلد، دیلماجی: حبیب اله صحیحی، قایدو خان بولومو.

7- کتاب تاریخ اجتماعی ایران، یازار مرتضی راوندی، جلد 3، صفحه 656

8- آینه اسکندری (تاریخ ایران) جلد بیر 1906 بازار: میرزا آقا خان کرمانی.

معارف باشکنی علاالملک امری ایله بوکیتاب باسیلمیشدی

9- زهه القلوب، حمداله مستوفی، بازار: گای لیسترانج انگلیسی، مطبعه بریل

لیدن هلند. 1913 صفحه 3-272

10- تاریخ تمدن ویل دورانت بیرینجی جلد ، صفحه: 432 و 433

11- تاریخ تمدن ویل دورانت جلد 1 صفحه 433

12- اون ایکی قرن سکوت، کتاب اول ، هخامنشی لرین تاپیلماسی. بازار:

ناصر پورپیرار، صفحه 217

13- دده قورقود کتابی، بازار دکتر حسین گونیلی، بامسی بئرک داستانی.

14- ظاهر-زهره باکی چاپی صفحه 25

15- تورک خلق مثللری، طهرا ایله زهره بازار: زکایی ایگیدلر . اوغون یابین

اثنوی

16- مهندس میرعلی سلامت ، کتاب بایاتیلار اسطوره باخیمیندان

باشلانیش

آنالار قوشونو

قدیم زامانلاردا تاریم محالیندا ، گونوموزه قدر تورک شهری
سایلان منجیل شهرینین یاخین لاریندا بیر شهر واریمیش کی او شهره
گنجه دئیر میش لر. گنجه ایندی کی قارقا کندینین یاخین لیغیندا واقع
اولموشوموش. بو داستان او یئرلرده اوز وئریب.

او شهرده بیر حتم آدلی وارلی کیشی وار ایدی کی او کیشی یه
تاجیر حتم دئیر میشلر. تاجیر حتم ، اوجاقی کور و سونسوز ایدی.

تاجیر حتمین مال دولتی او قدر حددن آشدی کی اونا، سلطانلیق
لقبی وئریلدی و اولدوغو یئرلرین سلطانی اولدو.

تاجير (حاتم سلطان) ، دونيانين دورد بير يانينا ، تاجير مالي داشييار ميش. او بير دونه ده اوز ماليني ، تبريز شهرينين اطرافيندا يرلشن ، قهرمانلي شهرينه (اوباسينا) آپاردی.

قهرمانلي اوباسيندا بير باشقا تاجير وار ایدی ، کی اونون ياخشی ليغی ديبلر ازبري اولموشدو . بو تاجيرين آدی ، تاجير احمد ایدی .

تاجير احمد بير الله آدامی ایدی ، اودا تاجير حتم کیمی دایمن دونيانين اوباش بو باشينا ، تاجير مالي داشيياردی . حاتم سلطان بو دفعه ، تاجير مالين ، قهرمانلي اوباسينا گتيريب و تاجير احمدين کاروانسرا سيندا ينديردی .

قهرمانلي اوباسيندا ، تاجير احمد ، حتم سلطانا چوخلو يارديم لار يئتيردی . ائيله کی حتم سلطان ، تاجير احمددن چوخ راضي قالدی و تاجير احمده سؤيله دی : قارداش گورونور کی سنده منيم کیمی سونسوز سان ، اگر اوره گين ايسته سه گل بيرليکده قارداشلاشاق ، قانی، قانا و مالی مالا قاتاق . بو فيکيره ، تاجير احمد ده قول قويدو . ايکی تاجيرتبريز- هشتري ماحاليندا يرلشن ماللاجيق ، تيليم خان کندينين هنده ورينده (ياخين ليغيندا)، باباگورگور آديندا بير مقدس

اوجاقا گندیب ، اورادا ساغ اللرینین دامارلارین ، بیر خنجرله قانادیب ،
قانلارین بیر بیرینه قاتمیشلار . اونلار او پاک توربه ده آند ایچمیشلر
اولن گونه قدر ، بیر بیرینین مالیندا و ناموسوندا گۆزلری اولماسین .

حتم سلطان و تاجیر احمد ، بابا گورگور اوجاغینا چوخلو نذیر
نیاز دئییلر و الله ها شکرلر ائیله بیرلر .

ایکی تاجیر بیرلیکده آیدوغموش چابینین یاخین لیغیندا،
قهرمانلی شهرین گزرکن ، حتم سلطان ، تاجیراحمد دئدی : قارداش
گورورم سنین مالین مولکون بورادا حددن آشیب و تک باشینا بو مولک
و مالی قورویا بیلیمیر سن . سنده منیم کیمی دایماً سفرده اولدوغوندان ،
بورادا مالیوین قیدینه قالیر سان . منده عیناً سنین کیمی . ایندی کی بیز
قان بیر و جان بیر قارداش اولدوق گل بیر یثره یئغیشاق. او زامان
بیریمیز تیجارته ال قاتار کن اوبیریسی ، قارداش ، قارداشینین مالی و
ناموسو اوستونده گوزو اولسون . تاجیر احمد ، قارداشینین سوزلرین
حاحلادی اوزامان دئدی : قارداش یا سن منجیل دن کوچ قهرمانلییا یا
من قهرمان لیدان کؤچوم منجیله . حتم سلطان دئدی : قارداش گل
پوش(قرعه) آتاق ، پوش هرھانسی میزا چیخارسا ، اوبیری قارداش

كۆچماغا قارار وئرسىن . پوش آتيرلار، قارار بئيله اولوركى تاجيراحمد ،
يئرئندن ترپنسىن.سونوندا تاجيراحمد ، يئر يوردون ساتيب سوووب،
قارداشى ائيله بئرليكه، تاريم يوردوندا، منجىل شهرينه يولا دوشدو.
گون دولاندى ، آي گنجىدى، عومور سوووشدو ، بو ايكي قارداشىن
مال دولتى يئر گۆيه سيغمادى .

گونلرين بئرگونونده ، بئر ذلكك تاجير ماحمودون ساراينا گليب ،
تاجيرين باش ساققالين قيرخماغا ايدن آلدى . بو زامان تاجير
ماحمودون گۆزو ، گوزگوده گۆرونن آغارميش آغ ساققالينا دوشدو .

او زامان اؤز - اؤزونه دندى :

داغا كى قار دوشدو ، قيشا نه قالدى!

ساچا كى ده ن دوشدو ، ياشا نه قالدى!

دلكك ايشين قورتاراندا سونرا دوروب گئتدى . آما
تاجيرماحمودون حالى پوزولموش ايدى . سانكى گمى لرى باتلاقا
باتميشدى. او زامان فيكىردن قورتامادان اوترو ، خانيمينين ايندن
ياپيشيب قارداشى ائونه طرف يوللاندى.تاجير احمد، اؤز سرايندا
عاشيق لارى بئر آرايا ييغيب شنليك ايلنجه سى قورموشدو .

تاجیر احمدین گۆزو، حتم سلطانا دوشر کن شادلیغی باشدان آشدی.
 أمما قارداشینینی پوزقون حالدا گۆررکن اونون دا حالی سولدو، سازی
 باسیب باغرینا ، اوز دوتوب ایلنجه ده اوتورانلارا بئله دئدی :

من عاشیغم اونجاده

قیزیل گولم غونچاده

سارماشیقلار گول آجدی

من اولمادیم اونجاده

بو زامان شهرین بوروغونندان بیر درویش سسی، یاحق- یاحق، یا
 من هو سسله یرک ، تاجیر احمدین ساراینا دوغرو دونوب گلدی.

حتم له ، احمد اؤز آرزوی ایستک لرین درویشله بیر آرایا قویدولار
 . درویش حال قضیه نی بیلندن سونرا جیبیندن بیرآلما چیخاریب
 وئردی او ایکی قارداشا و سویله دی : سیزه آلاسه ایسته دیغینیز قدر مال
 دولت وئریب ، یاخشی دیر سیز بو مال دؤولتی نیزین ، بیرآزینی آلاسه
 یولوندا یوخسول آداملارا پایلایا سیز. بو آلمانی دا یاری بؤلوب وئرن
 خانیم لاریز یئسین انشالله اورگینیزین مطلبی وئریلر.

درویش بو سؤزو دئییب یولا دوشدو. یا حق ، یا هو سسله یرک
 گۆزدن ایتدی. حتم سلطان و تاجیر احمد آلمانی درویشدن آلیب ایکی
 یه بولوب ، قیرمیزی طرفینی حتم سلطان گۆتوردو ، وئردی خانیمینا و
 دئدی : خانیم بو آلمانی بیر درویش وئریب آل بو آلمانی یئی ، اینشالله
 تاری اورگیمیزین مطلبین وئری. سلطانین خانیمی دئدی : بو آلمان کی
 یارییا بؤلونوب . حتم دئدی : اوبیری یاریسین وئرمیشم تاجیر احمده .
 سلطانین خانیمی دئدی : کیشی بو آلمادان اوشاق عمله گلسه ایدی ،
 اوندا گره ک باغیمیزدا اولان آلمان آغاجینین یان دوره سی دولو اولیدی
 اوشاق لارینان. حتم دئدی : آرواد کفر دانیشما. بو آلمان آیری آلمالارا
 بنزه مز. بو آلمانی وئرن درویش ده ، آیری درویشلره بنزه میردی. او
 درویشه هر نه وئردیک آلمادی. دئدی: بو غیب دن گلن پای دیر . گره
 ک صاحبینه چاتدیرام . آلمانین اوبیری طرفینده تاجیر احمد
 گۆتوروب آپاردی خانیمینا.

بو گونده ن سونرا تاریخ یوردوندا شادلیق لار باشلاندى، شولن
 وئریلدى حتم سلطان و تاجیراحمد، سفره لر آچدیلار،
 قازانلار آسلا دیلار هر نه یتیم واریدی قوروما (حمایت) آلتینا آلیندی .
 هر نه یوخسول و آج واریدی گلیب او قاپیدا توخ اولوب گئدیردی.

هرنه چیلپاق وار ایدی ، گلیب اوقاپیدان گیم آلیب ، گئیوردی . بوتون قاری قوجانین احتیاج لاری بدل سیز قارشی لانیردی . خسته لره درمان بولونوردو، یولدا قالانلارا یئمک ایچمک وئریلیب، یول زوماری ، یوللارینا قویولوب یولا سالینیردی . قیزیل اوزه ن چاینین قیراغیندا، بیر آغ داشدان بیر بویوک عمارت سالینیب ، او عمارت ده مدرسه تیکیلدی . خسته خانایاپیلدی ، بیر گۆزه ل باغ سالیندی . بوتون یوخسوللارا و چاره سیزلره بوسارایدا کرامتله اولونوردو، بو احسانلارین قارشیلیغیندا ، احسان صاحیبیلرینه دوعالاراندیلیردی . گونو گوندن منجیل آبادلاشیب و جتم تاجیر، جماعتین طرفیندن، تاریم یوردونا، حاکم و سلطان سئچیلدی . او گوندن بری حتم تاجیر، حتم سلطان آدی آلیب ، آدی دیلله ازبری اولدو .

بو ایکی تاجرین عملری آلاها دا خوش گلین ، او سحیرلی آلمانین سببیدن ، حتم سلطانین و تاجیر احمدین خانیمسی بویلو اولوب ، اوشاغا قالدیلار . داها شادلیقلار باشدان آشیردی . ایکی قان قارداشی بو قرارا گلدیلرهرهانسسی نین قیزی اولورسا ، او بیر قارداشین اوغلونا آداخلاندیرسین . حتم دئدی : قارداش اوشاقلارین ایکی سی ده قیز اولسا اوندا نئیه مه لیک ؟ احمد جاواب وئردی :

قارداش آلاہدان نہ گلیب سہ خوش گلیب . بیزیم کی قیزلاریمیز
ایمیزدہ قالماز. ایکسی دە اوغلان اولسا ، ہامینین آلاہیندان دیر کی
قیزین وئرسین بیزیم کیمی آدامین اوغلونا .

دوققوزآی، دوققوزگون، دوققوزساحات، دوققوز دقیقہ دن سونرا
آلاہ حتم سلطانا بیرآی پارچاسی کیمی قیز وئردی و تاجیراحمدہ بیر
گۆزه ل اوغلان وئردی. قیزین آدین زہرہ و اوغلانین آدین طاہر
قویدولار.

یننہ شولن لر وئریلدی . قازان لار آسیلدی. قوربانلار کسیلدی. آج
قالمادی کی دویماسین . ہرکسین ہرنہ ایستہ گی وار ایدی ، بدل سیز
قارشیلانیردی.

یاواش یاواش اوشاق لار بویا باشا چاتیردیلار . بودا آتا، آنا لارین
سئویندیریردی .

اوشاقلارین درس و مکتب زامانی گلیمیشدی . زہرہ نین آتاسی و
طاہرین آتاسی چوخ ذوق و سئوینج ائیلہ اوشاقلارین ، او شہرین
مکتب خاناسیندا کی میرزایا تاپشیردیلار. زہرہ ائیلہ طاہر ہرگون

مدرسه دن بیرلیکده چیخیب ، ارته سی گونو برابر گلیردیلر . اونلار هرآخشام آیریلارکن اوزوک لرین نشان اوچون بیر قوش دیلی آغاجینین شاخه لرینین بیرینده گیزله دیردیلر، صاباحیسی گونو هر هانسی سی تتر گلسه ایدی، یولداشینین اوزوگون ، یئرینده گورسه ایدی ، بیلردی کی آرخاداشی گلیمیپ . او قدر او آغاجین یانیندا دورار دی کی سئوگیلیسی گلیب چیخاردی. برابر گلردیلر مکتبه .

بیر نئجه ایلده بیله سی سووشدو داها زهره نین و طاهرین هیکل لری، اوشاقلیق عالمیندن آیریلردی . زهره نین گؤزه للیگی دیلله دوشوردو.

گونلرین بیر گونونده ، مکتبین میرزه سینین گوزو زهره یه ساتاشدی ، او میرزه نی شیطان تولادی و اؤز- اؤزونه دئدی : هر یاندان اولموش اولسا من گرک بو قیزا ال تاپام . آما میرزه دوشونوردو نه زامانا قدر کی طاهر واردیر ، او زهره یه صاحب اولا بیلمز. او ایدی اول بیر نقشه چکدی تا بو ایکی جاوانی بیر- بیریندن آیرسین او ایدی میرزه گلیب زهره نین آتا سینا دئدی : حتم سلطان سن بو شهرین ، تانیمیش بیرحاکیمی وعالمی سن ، بعضی لری سنین مقام و منزلیتیوی

بیلمه ییب سنین رحم گوللوغوندن فایدالانیب، حیثیتین ائيله اویناییرلار. ائل آرا بیرمثل وار:» چومورداشلاندی ، یاپیشماسا ایزی قالار».

اگر بیر باقاسی نین قیزینا بیر قره یاخسالار و یالاندان بیر تهمت ویرسالار، ائله نظره گلمز. آما اگر سیزین کیمی بیر ادلی سانلی آدامین آغ دونونا قره لکه ویریلسا ، قیامته قدر آغیزلاردا دئییلر. آتا بابا مثلی دیر:» دروازنین قاپیسی باغلانار، آما انسانلارین آغزی باغلانماز».

حتم سلطان دئدی : نئجه مگر نه اولوب؟ میرزه جاواییندا دئدی:
سلطان ساغ اولسون ، بیر نئچه مدت دیر ، سنین قیزینلا بیر اوغلان بیلیمیرم سنین باجی اوغلون دور یا قارداش اوغلووندور ، بیر بیری ائيله دیلله شیرلر. مکتب ده هئچ درس اوخومورلار و خلقین اوشاقلاری مصحفی قورتاریلار، آما بو ظالم اوغلو نه اوزو اوخویور و نه قویور سنین قیزین اوخوسون . سن بیر تدبیر ائله تا بو اوغلان سنین قیزینلا بیر- بیری ائيله درسه گلمه سینلر. آنجاق حتم سلطان، میرزه نین سوز ساوینا اویبدو . دئدی : آقا میرزه سن منیم طرفیمدن او مدرسه ده اختیار صاحبی سن . قویما بوندان سونرا، اوغلان قیز بیر یئرده اولسون .

میرزه دوروب گئدرکن، سلطانا دئدی : ایندی کی بیز بو قرارا گلدیک ، سن صاباح قیزیوی قویما ائودن ائشیکه چیخسین ، او بیرسی گون ، قیز لارین مدرسه یه گلن گونو ، من اؤزوم گله رم زهره نی مکتبه گتیره رم. میرزه او گون اوشاقلارین هامیسین مدرسه نین حیاطیندا توپلاییب و دئدی : اوشاقلار صاباحدان قیزلار گلمه سینلر ، یالنیز اوغلانلار گلسین ، بیرسی گونده تکجه قیزلار گلسین بوگوندن مدرسه ده بو قرار قویولور بیرگون قیزلار و باشقاسی گونو اوغلانلار گلسین .

آما زهره ائيله طاهر سانکی بیر آیری عالم ده ایدی لر . میرزه نین دئدیک لرینی هئچ باشا دوشمه دیلر. مکتب اوشاقلاری هامیسی داغیلیب اؤز ائولرینه دوندولر. طاهر ائيله زهره هرزامانکی کیمی گلیب او قوش دیلی آغاجینین یانیندا اوزوک لرین چیخاریب ، آغاجین شاخه لرینین بیرینده گیزلتدیلر. اورادا بیر- بیر ائيله وداع لاشیب اؤز ائوینه دوغرو یولا دوشدولر .

صاباحی سی گونو سحر تئزدن طاهر قوش دیلی آغاجینین یانیندا حاضیر دوروب ، زهره نی گؤز له بیردی. اوزوک یئرینده اولدوغوندان

بیلدی کی زھرہ ٹھانیم یوبانیب هلہ گلیب چاتماییب اما نہ قدر گۆزلہ ، گۆزون وار اولسون ، گۆزلہ دی ، زھرہ دن خبر اولمادی .

اوپرفدن میرزه مکتبی آچیب گۆردو بوتون اوغلانلار مکتبه گلیب یالنیز طاھردن خبر یوخ . بیله دوشوندو کی طاھر گیدیب زھرہ نین سوراغینا او ایدی مکتبین دورد نفر یتتک اوشاق لاریندان گۆندردی طاھرین آردینا .

بو اوشاقلار گلیب او آعاجین یانیندا طاھری پوزقون حالدا گۆردولر

اوشاقلاردئدیلمر: طاھر نیہ درسدن قالب سان ؟ میرزه سنی گۆزلہ

بیر .

طاھرین بیر الینده کی اوزوک لره باخیب ، بیر مکتب اوشاقلارینا باخدی ، سازی باغرینا باسیب بیله سویله دی :

باشیزا دولانیم ، یار و یولداشلار

ندن اولدو ، زھرہ یاریم گلمه دی؟

آغ اوزونده قلم قاشلی جیرانیم

ندن اولدو ، مهر وفادار گلمه دی؟

ایچیپ ، ایچیپ یار الیندن باده لر

کونول سالیپ دوست باغیندان جاده لر

مکتب اوشاقلاری ، محبوب زاده لر

ندن اولدو، زهره یاریم گلمه دی؟

ییرده گؤرمم ، زهره کیمی جانانی

یاندردی اودونا ، من بینوانی

زهره سیز نیلیره م مکتب خانانی

نده ن اولدو ، زهره یاریم گلمه دی؟

یاندی کنچدی، طاهر میرزه چیراغی

داغیلدی چؤلره، مکتب اوشاغی

گورم یانسین، گوور^۱ میرزہ سی تیفاغی

ندن اولدو، زھرہ یاریم گلّمه دی؟

عرضیمی ایلم، خانا سلطانا

آلیشام، توتوشام، چکم زووانا (فریاد)

گوروم خراب قالسین او مکتب خانا

ندن اولدو، زھرہ یاریم گلّمه دی؟

بیزه بیر داش دیدی، گوور میرزہ دن

.....

.....

ندن اولدو، زھرہ یاریم گلّمدی؟

اوشاق لار دئدی لر : اوغلان بیز سنه دئییریک درسه نییه گلمیرسن
 ؟ سن بیزه عشق نامه اوخویورسان ! مهر وفادار کیمدیر . نه اولدو یار
 گلمه دی نه دئمک دیر ؟

ظاهر آلدی بیله سویله دی :

اوزوک بوردا اؤزو هاردا ؟

گؤزوم قالب ایتتظاردا

یاریم قالدی، اوزاق لاردا

ندن اولدو، یار گلمه دی؟

یئنه اوشاق لار شاشیردیلار دئدی لر: آی بالام طهراوزوک ندیر ؟
 یول باغلانندی ندیر ؟ دئییه سن باشیوا هاوا گلیب . سن نه دانیشیرسان؟

ظاهر سؤیله دی :

یارا قوربان منیم جانیم

ناحاق گندر منیم قانیم

تاپیلماز درده درمانیم

دردیمه درمان گلمه دی

اوشاق لار دئدیلر: طاھر اولمویا سن مریض سن ؟ هانسی درد ؟
هانسی درماندان دانیشرسان ؟

طاھر بو زامان سازی سسلندیردی:

زھرہ یاریم قلم قاشلی

قلم قاشلی، قارغی ساشلی^۱

مکتیبندن ندن قاشدی

ندن اولدو یار گللمه دی ؟

اوشاقلار دئدیلر: بالام بیز سندن سوروشوروق ، سن زھرہ دن
دانیشرسان . یئنه ساز طاھرین باغریندا ایدی :

طاھر دئیر: من آغلارام

خوب جییرلر داغلارام

هجرینده ماتم باغلارام

ایاق سالان یار گللمه دی

^۱ - قارغی، بیراوزون نئی - ه اوخشار موسیقی آلتی

اوندا کی بو سؤز طاھرین آغزیندان چیخدی ، مکتب اوشاقلاری
بیلدیلر طاھرین باشیندا، یارھاواسی وار .

اوشاق لار دؤندولر گلدیلر مکتبه ، اولاجاغی میرزه یا سؤیله دیلر.

میرزه دئدی: گئدرسیز او طاھری ویرا- ویرا ، سؤیه - سؤیه ،
سوروتلویه - سوروتلویه گتیرسیز مکتب خانایا .

بابالار دئمیشلر : « دلی یه هئل وئر، الینه بیل وئر» اوشاقلار
گلدیلر، نه گلدیلر. هرہ سی الینده بیر قئیش شالاق ، طاھری دوتدولار
سیللی قئیش و تپیک آلتینا ، طاھری سوروتلویه ، سوروتلویه چکیب
گتیردیلر مکتبه ، میرزه نین ایاغی آلتینا سالدیلار .

میرزه طاھرین ایاقلارین فللقه یه باغلا دی . اوشاقلارین بیرینه
دئدی : گئدرسن باخچادان قیرخ دنه تر جوپور گتیرسن . جوپور لر
حاضیز اولاندان سونرا ، میرزه او دؤرد اوشاغا تکلیف ائیلہ دی او قدر
بو تربیه سیز اوشاغین قیشلاریندان ویرین کی، قیرخ جوپورون
ھامیسی، قیریلسین. تا بیرده خالقین ناموسونا دولاشماسین . بونون
آغزیندان سوت قوخوسو گلیر. آما یئکه غلط لر دارتیر .

اوشاقلار میرزہ نین امری ائیلہ او قدر طاھرین آیاقلارینین آلتیندان ویردیلار کی، ایاق لاری شیلیم شھرہ اولوب، قان چیل اولوب، ایاق لاری، تولوق باغلا دی.

سونوندا هامی قویوب گئندی اؤز ائوینہ آمما طاھر یثریندن ترینہ جگی یوخ ایدی. داھا اینجاری اوزولموشدو، بیر یاندان بدنینن هریانی قئیش و جوپور قامچی سیندان گوورمیشدی، بیر یاندان ایسه ایاق لارینین آلتینی جوپورلر قان چیل ائیلہ ییب، قان چیللر تولوق اولوب، سودورلانیب آیاقلاری، بعضی یثردن پاتلاماغا باشلا دی، قان آیاق لاریندان سؤزوردو، بیلمیردی نه ائیلہ سین.

طاھرین آتاسی، تاجیر احمد بیراوندنا باخدی گوردو آز قالیر قاش قارالسین آمما طاھردن سس سوو یوخدو. خانیمیسینا دئدی: آی خانیم بو اوشاق گلمدی! خانیمی جاواب وئردی: منیمده اورگیم داریخیر، بیر نئچه گون دور شھرده چوو دوشوب طاھر ائیلہ زھرہ بیر-بیرلرین ایسته ییر. تاجیر احمد دئدی: ایسته مک کی، گوناہ دگیل، سوچ دگیل! اوندان گئچندن سونرا، بوایکی جاوان، بیر-بیری ائیلہ گوؤک کسمه آداخلی دیرلار. بو اوشاقلاردونیا یا گلمه دن اونجه، حتم سلطان منه

سوز و ئریب . تاجیر احمد بو سۆزو دئییب ، تر تله سیک ائودن ائشیگه چیخدی . یولدا عاغلیندان هر خیال سووشوردو . مکتبخانایا یاخینلاشاندا، طاھرین اونولتولاری^۱، تاجیر احمدی اؤزونه طرف چکدی . آتا طاھردن سوروشدو: اوغول سنی کیم بو حاله سالیب ؟ طاھر جاواب وئردی: میرزه حکم وئردی ، اوشاق لار منی فللقه یه باغلایب ، اولوم حالینا سالدیلار .

تاجیر احمد، اوغلون قوجاقلایب گلدی حتم سلطانی ساراینا و مولانین الیندن تنگه گلدیغین سلطانا دئدی . وخوش بئش دن سونرا ، حتم دن سوروشدو؟

حتم سلطان من سنله نه قرار قویموشدوق؟ حتم سلطان دئدی : من سنله اورتاق اولموشدوم ، آلیش وئریش یاپاق ، قازانجیندا اورتاق اولاق . تاجیر احمد دئدی : اونو دئمیردیم . من دئییرم بیزیم چیراغیمیز نه جور یاناچاق ؟ آلاھه بیزه اوولاد وئرندھه بیز بیر- بیریمیزه سۆز وئرمیشدیک . حتم سلطان دئدی : هرایشین بیرولولوار، سنین تربیه سیز اوغلون، منیم آغ آرخالیغیما، قره یاماق ویرماق ایسته ییر؛ او نه حق ائیلھه

^۱ - اولتو، عذاب

منیم قیزیما عشق نامه اوخویور؟ قانمازآدام ، سن بوندان اوترو، منیم قاپیما جارگتیریسسن؟ سنین نه حقین وار منیم قاپیما گله سن ؟ بیر تریبه سیز اوشاغین وار ، عوض اوکی اوشاغیوا اوگود وثره سن منیم قاپیما جار گتیرمیسسن ؟ حتم سلطان اؤز قولو چوماقلارینا حوکم وئردی ، تاجیراحمدی اولنه قدر وئرسینلار ، مال دولتینی ده تالاسین لار . حتمین آدام لاری ، تاجیراحمدی و آروادین اولدوروب ، مال دولتین ده تالادیلار. طاهر ایسه جلالدارین گؤزوندن قیراق ، حتم سلطانین تایاسیندا گیزلنمیشدی. زهره گوردو آتاسی قیرمیزی گنیمین گنیب ، بیرکسه رحم ائله میر . اؤز- اؤزونه دئدی: ایندی طاهر گۆزه گؤرسن سه ، یئکه تیکه سی قولاغینین دییی اولاجاق.

زهره قاجیب گئندی طاهرین یانینا . طاهری بایلمیش(بیهوش) گوردو ، طاهرین سازین باسیب باغرینا بیله نیسگیلیلی اوخودو :

خبرین یوخ خبرلردن بی خبرسن طاهر میرزا

آتاوی چکدیلمر دارا

گناه کار سان طاهر میرزا

ایندی جلاد یوللویارلار

قول لاریوی باغلییارلار

محکمه ده ساخلییارلار

نه دئییرسن ظاهر میرزا

باشینا دؤندوغوم ، میرزا

اویان میرزا ، اویان میرزا

سؤزلریم دیر تمام دوغرو

اویان میرزا ، اویان میرزا

قیزیل گولو دردیردیلم

کوللر اوسته سردیردیلم

خان آتانی اولدوردولر

اویان میرزا ، اویان میرزا

بولود کیشتر داغ اوستونده

بولبول اسر باغ اوستونده

جیگر یانار داغ اوستونده

اویان میرزا، اویان میرزا

دور بو درده یوخدور علاج

آیاق گوؤتور بوردان دور قاچ

گلیر اوستووه ال آغاج

اویان میرزا ، اویان میرزا

زهره دئییر: من نیله ره م

اییک شاتامی پیله ره م

دردیمه چاره ائيله ره م

اویان میرزا، اویان میرزا

آما طاهر میرزا اویانیب قاچانا قدر، قاراقوللار، باشا دوشوب
 طاهری یاخالادیلار. گتیردیلر حتم سلطانین آیاغینا . سلطان حوکم
 وئردی جلاد حاضر اولدو. شهرین آغ ساقاللاری ییغیلیب گلیب حتم
 دن امان ایسته دیلر: « آی سلطان سن بو جاوانین آتا -آناسینی اوز یئر،
 یوردوندان ائيله دین ، گتیریب بو غوربت یئرده اولدوردون، مالین
 تالادین، آلاها خوش گتمز. گل بو سوچسوز گناه سیز جاوانین جانینا
 قیما .

طاهر میرزه ایاق لاری اوسته، دورا بیلیمردی، عقلینه ، بیر ایش
 کلمیردی. قاضی لر دیوان قورموشلار. جلاد حاضیر اولموشدو.
 قیرمیزی چکمه لر ایاغیندا، اولدورره م ، اولدورره م دوداغیندا، قلینج
 اوینادیردی. آخیرده طاهر دئدی: ایندی کی منی ، سوچسوز، گوناھسیز
 اولدورروسوز، منیم سازیمی گتیرین من ، حتم سلطانا ، بیر ایکی کلمه
 سؤزوم وار. طاهرین سازین گتیردیلر. طاهر سازی باسیب باغرینا ،
 گۆره ک نه دئدی :

ندن منی اولدورور سوز قاضیلار
 یوخ تقصیریم، یوخ گوناھیم خان عمی
 یاراداندان باشقا یو خودور پناھیم
 ظلم ائوینی، بیخار آھیم خان عمی

 من قوربانام باغچاسینین مؤوونه
 هنج اولمادی غملی کؤنلوم سؤوونه^۱
 بیر اود دوشسون شیطان مللا ائوینه
 کسلیب هر یاندان راهیم خان عمی

 ائلر گلیب یئغیشیب دیر یانیم
 عالم دوعا ائدیر منیم جانیم
 نامرد میرزه نا حق گیریب قانیم
 آرخاسیزام، یوخ پناھیم خان عمی

^۱ - سنوینه، شاد اوللا.

سیاه تئلر اسه - اسه گلیب دیر

گؤزه ل کهلیک گیمی سسه گلیب دیر

زهره یاریم ایلتماسه گلیب دیر

گل باغیشلا اونا شاهیم منیم

دوره میزی آلیب بیر بولوک نادان

ایمدادیم یئتیش یا شاه مردان

طاهر زهره ، ناکام گئدیر دونیادان

یئتیمم یوخ دادخواهیم خان عمی

حتم دئدی : بو حیا سیزین اوزوندن ، بوبلار منی تاپیب . بو آدم
نه جسارت ائیله بوگون منیم قیزیما شعر و غزل یازا، وای او یازیق
آرخا سیزلارین حالینا، من بو آدمی اوز جزاسینا چاتدیرارام تا اوییری
آداملارا اورنک اولسون . من گرک بو آدمین نسلین یئر اوزوندن قازام .

بیر یاندان دا مکتب میرزه سی معرکه قیزدیریدی . داها ال - الدن اوزولوردو.

زهره خانیم داها بیلیمردی نئيله سین ، اگر ال الین اوستونه قویسا ، ایش ایشدن کئچه جک. تر تله سیک سرائینا دؤنوب اؤز گیزلین قوشونو اولان قادین لاردان دوزه لینن ایگید لر دسته لرینی، سیلاح لاندیریب بیر آرایا توپلاییب ، طاهر توتولان میداندا دوغرو گلدی .

میداندا جلاد حاضیر اولموشدو. سیریلیمیش قیلیجین ، شوقو میداندا دورانلارین گوزونو قاماشدیریدی.

زهره اوجا سس له باغیردی ، جلاد ال ساخلا! زهره نین نعره سی هامی نین کسيلمیش امانین اومیده چئویردی. زهره اؤز قوشونو ائيله میدانى دوره له دى. و اؤزو بیر باشا حتم سلطان اگلشن تختین اؤنونده دایانیب و بئله سؤزه باشلادی : قبله عالم ساغ اولسون ! من قونشو اؤلکه نین شاهینین اوغلو یام ، اؤز قوشونوم ائيله بیرلیکده اوو، اوولاماغا بو یئرله گلیب چیخدیق . بو میدانین طویل لرینین سسی بیزی چکیب بورایا گتیردی . ایندی ایسه گلمیشیک سیزین محکمه نیزین قضاوتینه شاهد اولاق.

حتم بیک دئدی : «خوش گل‌میش سینیز . بو آلاہ دان خبر سیزآدام ، منیم قیزی‌مدا گۆزو وار ایدی . او منیم قیزی‌ما عشق نامہ اوخویارکن توتوقلانیب ایندی جزالانیر .»

زهره دئدی : قبلہ عالم ساغ اولسون ، حوکم ، سیزین حکمونوز دور . آما؛ عشق ایشی بیر طرف لی اولماز. شاید سنین قیزوین دا، بو مورد ده نظری اولسون؛ نییہ اوبورادا دگیل؟ حتم دئدی: منیم قیزیم دون کی اوشاق دیر. زهره خانیم دئدی : مگر سنین قیزین بو جاواندان خیردادیر ؟ حتم دئدی : یوخ . اوزامان زهره دئدی : اوندا اولاییلر کی سنین قیزین دا بو جاوانی سئوسین . بیله اولماسا ایدی ، بو جاوان هانسی اطمینان و گوون ائیلہ سنین قیزینا عشق نامہ اوخویا بیلردی ؟ حتم سلطانی گل بو گناہ سیز اوغلانین جانینا قیما . بو جاوانی بیراخ گئتسین.

حتم جاواییندا دئدی : « من بو حیا سیزی بیراخیرسام ، اویری آداملاردا پیس اؤرگہ نرلر . اونو اؤلدوروره م کی او ییری لرینہ اورنک (عبیرت) اولسون .»

زهره دئدی : سن بو جاوانی دوستاقا دا سالسان، هامییا عبیرت اولار.

میداندا حاضیر اولانلار، زهره نین سوزونو بگندیلر. گوورمیرزه ، حتم سلطانا دئدی : «اگر بیز ایندی طاهری اولدوره ک ، اولابیلر کی بو قونشو اولکه ائيله آرامیزدا دوشمن لیک توره نسین . آما اگر طاهری دوستاغا سالساق، اورادا ، اونو او قدر آج ، سوسوز ساخلایاریق کی اورادا آجیندان اولسون، آرادان گئتسین. حتم ، میرزه نین عاغلینا آفرین دئییب ، طاهری ، منجیل چایی آخان دره ده، زهره قالاسیندان بیرآز آرالی ، قارقالی یئرینده سالینمیش دوستاغا سالدیلار. دوستاغین قارشیسیندان ، قیزیل اوزه ن چایی، گورولتو ائيله گئچیردی.

زهره ، ساواشچی دسته لری ائيله سارایینا دؤنوب ، اؤزخاص کنیزی اولان آغجا خانیما و دسته لرینه امر وئردی ، سارایدان زیندانا،- منجیل دره سینده یئرلشن ، طاهر اولان دوستاغا - اولچو بیچ ائيله ییب و بیر کوهول قازسینلار. قیزلار گئجه گوندوز دوستاغا^۱ نغیم ویریب ، توپراغین توکدولر قیزیل اوزه ن سویو آپاردی. بیر نئچه گونده ن سونرا

^۱ - حبس خانایا کوهول کیمی آچیلان.

باشاردیلار طاهر توللانان دوستاغا یول تاپسینلار . بو یول ائيله زهره و طاهر ، بیر بیرى ائيله گوروشه بیلیردیلر . طاهرگونو -گوندن اینییردی(قوی لشردی) زهره گتیره ن دادلی یئمک لر ائيله ، گونو- گونده ن بسلیردی. دوستاق طاهره جنت کیمی گلیردی. قیرخ گوندن سونرا میرزه ، حتم سلطانا دئدی : حتم سلطان ایندی اولا بیلر کی طاهر دوستاقدا آج سوسوزدان اوله بیلسین ، قاراقوللاری گؤندر گتتسینلراونون اولوسون و یا دیریسین گتیرسینلر . اگر اولموشسه قویلاریق توپراغا، یوخسا دیری اولسا اولدوره ریک. قاراقوللار دوستاغا گلیب گؤرور لر طاهر سانکی پیر وئردی کله سی دیر(بوئین زهرا طرفینده چوخ بسلمیش حیوانا ، پیروردی کله سی دئیرلر) . او قدر بسلیب کی اوز گؤزونده ن یاغ دامیر . یاناق لاری لاله کیمی قیزاریر.

بوزامان، حتم سلطان بیرنچه قاضی چاغیریب، طاهرین دوستاقدا نئجه گون گئچیرمه سینی، سورغوالتینا آلدیلار، قاضی لرین بیرى سوروشدو: طاهر بو نچه مدت کی سن دوستاقدا ایدین، سنین جیره ن ، ال ایجن قورو چؤرک ایدی، اودا اولمه دیریل ، بونو بیزه آچیقلا . (توضیح وئر). او زامان طاهر ساز ائيله بیله اوخویار :

اللر حنالی ایدی بایرام گونونده
 گوژوم بیر سونانی گوژدو قاضیلار
 آلما یاناغیندان ، گول بوخاغیندان
 وئردی ییزه بیر جوت بوسا قاضیلار
 دئدیم زھرہ ییزیم ائله گلہ سن
 ایپک شتته ، اینجه تنله دولاسن
 من اؤلنده ، قبریم اوسته گلہ سن
 آغلابان ، قان یاش توکدو قاضی لار
 دئدیم زھرہ سنین قلم قاشین وار
 دئدی اوغلان مگر مشکل ایشین وار
 دئدیم یئمہ گہ نہ یئمیشین وار
 دردی وئردی بیر جوت نارین قاضی لار
 دئدیم زھرہ م گوژ نہ یاخشی خانیم سان
 دئدی طاھر جمالیم سان ، جانیم سان
 دئدیم خانیم یئری کیمہ سالیر سان

ایکی میزه بیر یئر سالدی قاضی لار

(بیر باشقا روایتده ، بو شعرلره اوخشار روایتده وار بیز او متنی ده

بورادا گتیریریک)

اوزامان طاهر قاضی لره بئيله سؤیله دی :

زیندانداندا قالمیشدیم ، بایرام گونونده

گؤزوم بیر سلطانی، گؤردو قاضی لار

آلما یاناغیندان، گول بوخاغیندان

یار منه بایراملیق وئردی قاضی لار

دئدیم : زهره خانیم، من سنی آلام

دئدی: طاهر میرزا، کنیزین اولام

دئدیم: سندن اوترو، دوستاقدان قالام

آغلابیب گؤز یاشین، تۆکدو قاضی لار

دئدیم: بوردا سنین ایشین ندن دیر؟

دئدی: زیندان چکن، قورو بدن دیر

دئدیم: بوییریول دور، گلیب گندن دیر

بیرجوت نارین منه وئردی قاضی لار

داها قاضی لار دایانماییب ، طاهری قولو باغلی گتیردیلر حتم سلطانین آیاغینا . حتم چوخ شاشیردی (تعجب). بو دفعه ایستمه دی بیر آدام باشا دوشسون فوراً فرمان وئردی بئش جلالاد حاضیر اولدو . حتم جلالدلارا حکم وئردی : آپارین بو ناموس سیزی شهردن اتشیکده اولدورون آتین چولده قوردا قوشا یئم اولسون . پالتارین گتیرین.

جلالدار طاهری قولوباغلی سورتلویه - سورتلویه شهردن اتشیکه چینخاردیلار . شهرین قیراغیندا ، طاهرین گؤزو اؤز چوبانی و اؤز قویونلارینا ساتاشدی . یولدا جلالدارین بیری دئدی : بو خائینی اؤلدورندن سونرا ، میرزه قول وئریب طاهرین دام داشین منه وئرسین، بیری دئدی : میرزه منه قول وئریب بوکیشینین آتینی منه باغیشلا سین بیریسی دئدی ، دئییه سن بو عاشیق دیر ، سازیدا منه چاتار. بو سؤزلری

ااشیدن طاهر سانکی غم درياسینا بوغولموشدو اوندا اوز دوتوب
جلادلارا بیله اوخودو :

آستا گئدین خان یولداشلار

درد منی آلاجاق اولدو

مالیم مولکوم باغیم، باغچام

یادلارا قالاچاق اولدو

فلک سیندیردی بازیمی

آتام یوخ چکسین نازیمی

اوستو صدقلی سازیمی

گور کیملرچالاچاق اولدو

فلک سیندیردی گمیمی

آنام یوخ یئسین غمیمی

زهره کیمی همدمیمی

گور کیملا آلاجاق اولدو

ظاهر دئییر مجنون اولدوم

سارالدییم گول کیمی سولدوم

نه شیرین نه فرهاد اولدوم

درد منی آلاجاق اولدو

جللادلار بو سؤزلره چوخ تعجب لندیلر. بیری دندی : آی بالام
دئیسن بو حق عاشیقی دیر، سینه سینده سؤز آشیردایشیر. جلالدارین
بیری سوروشدو :

آی جاوان سنین گناهین ندیر ؟ ظاهر باشینا گلن لری سونونا قدر
او جلالدارا سؤیله دی. جلالدارین اوچو ، طاهرین اولوموندن واز
گئچدیلر . أمما قالان ایکی جللاد ، یولداشلارینا دندی لر: شاید بو

جاوان دئین سۆزلر دوز اولسون . آما بیز بو جاوانی اؤلدور مزاولساق ، اولای بیلر کی بو جاوان زهره نین آردینجا شهره دؤنسون او زامان حتم سلطان بیزیم دریمیزه سامان تپر . بوسۆزلردن سونرا، بیزگره ک حق ، ناحق بوجاوانی اؤلدوره ک بیزه نه بو گئدیر جهنمه یا بهشته. دها طاهر، دونیادان ال اوزوردو.او زامان طاهر سازی باسیب باغرینا، سازلابئيله دانیشدی :

بوچؤلرده ناحق اؤلوب یاتانلار

فلک سالدی، یامان منی آزارا

اوره ک دوستوم ، قول بوینوما سالانلار

اولمه میشدن، گره ک گیره م مزارا

ستمکارلار، ظلمو گؤیه قالدیریر

اجل گلیب ، پیمانامی دولدورور

یالوایرام، جلاد منی اؤلدورور

آل قانیمی تۆكۆر منیم دیارا

اومودوم کسلیب یوخوم دورقرار
 گۆزه (پاییز) چنوریلیری، منه نوباھار
 قارداشلاریم منده یوخدور اختیار
 یوخومدور علاجیم ، یوخومدور چارا

طاھرین بو سۆزلریندن، جلالدارین اوره گی قانا دؤنوردو. أمما
 اولاردا چاره سیز ایدیلهر.

جلالدارین او بیرى دوسلاری دئدیلهر : بیز بو جاواندان قول
 آلاریق باش آلیب گئتسین بیر آیری اولکه یه . داها او بیرى جلالداردا،
 طاھرین بیراخیلما سینا قرار وئردیلهر. او زامان طاھرین کۆینه گین
 چیخاریب، بیردوشان اوولایب ، قانین بله دیلهر طاھرین کۆینه گینه و
 شهره دؤندولر .

او آداملارین بیر یولداشلارینا دئدی : آی بالام میرزه بیزدن سوروشسا کی طاہری نئجه اولدورموش سونوز کی بونون پالتاری پارالانماییب أمما قانلی دیر . دئدیلر او کی بیر زاد دگیل . طاہر میرزه نین کؤینگین بیر نئجه یئردن قیلینج ائیلہ پارچالادیلار .

طاہر میرزه یورقون آرقین یولا دوشدو . دره کئچدی ، داغ کئچدی آنجاق ہشته ری ماحالیندا بیر آغا سویولدو دره سی وار ، اورادا اوره گی دوتولوب ، فلگین الیندن غملی غملی بیله اوخوماغا لاشلادی:

گنجه گوندوز قان آغلارام

بئتیشمه دیم یارا فلک

ایکی داغین آراسیندا

من اولدوم آوارا فلک

کیمی غمگین ، کیمی دلشاد

چوخ لار چکر الیندن داد

هرکیم ایستر سندن امداد

چکدین اونو دارا فلک

دوره میزی خار آلبیدی

جاوان عمروم ، سارلدی

هرکیم گلدی یار آلبیدی

حسرت قالدیم یارا فلک

قیزیل گولومو دردیلر

زنخدان اوسته سردیلر

بیک آتامی اؤلدوردولر

نه باخیرسان وارا فلک

ظاهر میرزا قان آغلادی

سینه سین چارپاز داغلادی

قول لارینی دآراغلادی

ھنج ائتمہ دین چارا فلک

طاھر بوسؤزلری دئییب درین یوخویا گئندی . بیر یاندان دا تاجیرباشی خان وئردی او غافیلہ قاطاری ائیلہ ، نئچہ دوه یوکو تاجیرمالی دوه لره یوکلو یوب اورادان کئچیردی. تاجیرباشی بیر نئچہ بلد چی گوندردی گئتسینلر یولو یوخلا سین لار احیانن یولدا قیرخ حرامی لره راسلاشما سینلار. یول بلدچیلری گلیب آقا سویولدو دره سینده گؤزلری طاھر میزایا دوشدو . اؤز آرالاریندا دئدیلر : یقین بو آدم قیرخ حرامیلرین دستگی دیر بو آدمی بورا گؤز آلتیچی قویولار . داھا مجال وئرمدیلر طاھر یوخودان آیل سین . او یازیغی یوخودا وئردیلر دگہ نگین دمینه ، چال چاتداسین ، ویرپاتلا سین ، ویردیلار . طاھرین باغیرماسینین سسینه ، خان وئردی سوداگر اؤزون یئتیردی طاھرین یانینا . قارا قوللار طاھری ویریب ایشدن سالمیشدیلار . قارا قوللار خان وئردی سوداگرہ دئدیلر : خان ساغ اولسون بو آدم قیرخ حرامی لرین سؤز آپاریب گتیره نی دیر . بو حیوان اوغلونو او قدر ویردیق کی آنادان امدیگی سود بونوندان گلدی . داھا بیرده بو غلط لردن ائیلہ مز .

خان وئردى باخدى گوردو بو آدام قيرخ حرامى لره بنزه مير . بو بيك
بالاسينا اوخشايير.

خان وئردى دئدى : اوغلان سن كيم سن نه چى سن ؟ بورا لاردا
نه ايشين وار ؟ خان وئردينين جاوايندا طاهر سازين باسيب باغرينا بئله
اوخودو :

گنجه گوندوز يول گنتمه دن ،

چوخ اينجيديب جادا منى

باشچيخاتمام يوللاريندان

هى چووورور قادا منى

دوست باغيندا بار اولمسين

هئيوا اولسون ، نار اولمسين

من اولسم ده يار اولمه سين

بلكه سالىين ، يادا منى

آغاچ آتدیم ھاواسینا

یامان قالدیم داواسینا

قوشدا گنڈر یواسینا

فلک وئردی ، بادا منی

طاھر میرزا قان آغلادی

سینہ سین چارپاز داغلادی

ھرکس سئودی یار ساخلادی

حتم گتدی دادا منی

خان وئردی سئودا گر دئدی : اوغلان سینین یارین کیم دیر ؟ طاھر

بیرده سازی باسار باغرینا :

طاھر میرزا دئیر اؤزو

عالمە شمس اولوب سۆزۈ

زھرە حتم سلطان قیزی

سالیب چۆلدن ، چۆلە منی

خان وئردی دئدی : پس او تاریم منجیل دە دئییلن قهرمانلی
محمود تاجیرین اوغلو طاھرمیرزە سنسن . اورانین حیلە کار میرزە سی
سئوگیلیندە گۆزۈ اولدوغوندان ، آتا-آناوی اولدوتدوروب ، مال دولتی
نی تالاتدیریب، سنین باشیوا بلالر گتیریب ، سن اونون الیندن چۆلرە
دوشوبسن .

خان وئردی، اؤز قارا قوللارینا امر وئردی بو یارالی نی آتسینلار
دوہ یوکلرینین اوستونہ آپارسین اؤز ساراینا ، اؤز عالمیندە دئدی:
آپارام بو جاوانی سالیم ائیلە رم سونرا قوشارام اؤز قارا قوللاریمما . اگر
چوخ لیاقت لی اولارسا ساخلارام اؤز یانیمدا ، بوآدام ، ددە بابادان
تاجیردیر بلکہ قیسمت اولدو، قیزیم بولقار خانیمیدا وئره رم بیرلیکدە
عۆمور سوررلر.

اوبیری طرفدن قافيله قاطير شهرة ياخين لاشير ، طاهر يورقون
 آرقين دوه اوستونده ياتميشدير، بوردن آييلير، هوشا گلير . اوز اوزونه
 دئير: بو تاجيرين ماليني سويوبلار ، ايندى بو تاجير ائله بيلير كي من او
 سويقون چولارين دستگي يم منى آپاريرلاراؤز شهرلرينه ، منه ازا- جزا
 وئريب سؤزچكسينلر، هاوانين قارانقولوقوندان استفاده ائله ييب ، دوه
 نين اوستوندن يئره آتيليب ، ياواشجا اوزون سالير بير باغا .

خان وئردى سوداگر ، تاجيرمالين گتيرير اوز كاروانسراسيندا
 انديرير. قارا قوللارينا امر وئير او اوغلانى دا گتيرسينلر خانين ائوينه .
 قارا قوللار گليب هر يئرى گزيرلر ، طاهر دن سس سؤو تاپا بيلميرلر
 گليب خانا دئيرلر : خان اوغورلو قاجيب آرادان چيخيب . خان دئدى :
 مال دان بير شئى آپاريب جاواب وئرديلر : بوخ . خان دئدى: او زامان
 او اوغورلو اولاييلمز .

خان گلير بو ماجراني اوز ائوينده تعريف ائيله بير . بولقار خانيم
 او اوغلانين تعريفين دده سيندن ائشيدندن سونرا ، بيركؤنولدن، مين
 كؤنوله طاهر ميرزايا ويريلدى . اوزامان سازين گؤتورور، اوزونه اؤزل
 (مخصوص) اولان سنبل باغينا طرف يوللانير . بولقار خانيمن آتاسينين

قیرخ باغی وار ایدی، آما بوباغین بئجرماغین تاپشیرمیشدی بولقار خانیم، بولقار خانیم گول سئورایدی. او ایدی بوباغی گول و سونبول باغی ائله میشدی، او بوباغدا جوربه جور گوللر، هل، میخک، دارچین، قیزیل گول قرنفیل بئجرمیشدی. بولقار خانیم باغا گیریرکن، بیر اوندا حووض باشیندا گۆزو ساتاشیر طاهر میرزایا، قیز نه آلیر نه ساتیر اوزون دوتور طاهره میرزایا سویله بیر: اوغلان سن کیمین ایجازه سی ائله بیزیم باغا گیرمیسن؟ گوللری نییه دریسن؟ میوه لری نییه یولوشدوروب داغیدیب سان، ییسن!

طاهر دئدی: خانیم من بو باغین بیر میوه سینه ال ویرمیشام آما بوللو آغاج کوتوگو یئمیشم. قیز بیلدی بو آدم همان آتاسی تعریف ائله یین آدم اولایلر.

قیز دئدی: اوغلان سنی کیم ویریب، طاهر دئدی: منی فلک ویریب. اوزامان طاهر سازی باسیب باغینا، بولقار خانیم بئله سؤیله دی:

نه باغبانان سئوال ائتدیم،

اؤزومو، بوباغا سالدیم

الیمدە کی دویونومو ،

دیش ائیلە دیر ناغا سالدیم

عجب یئردە ، بیر گول ایدیم

سوسن ایدیم، سونبول ایدیم

من یاریم، بولبول ایدیم

اۆزومو اوزاغا سالدیم

قیز سوروشدو؟ ای اوغلان زھرە کیم دیر؟ طاھر قیزین جاوابیندا

دئدی :

سحر چیخار دان اولدوزو

گئجه آی دیر، گوندوراوزو

زھرە ، منیم عمیم قیزی

اۆزومو بو باغا سالدیم

اۋوچولار گزیر داغدا

بولبوللر سئیر ائلر باغدا

نئجه فیلتہ یانار یاغدا

اۋزومو داغ یاغا سالدیم

طاھری سالدی آرایا

دوشدوم بو شوم ستارایا^۱

بیر باخین من بئچارایا

اۋزومو، ایراغا سالدیم

قیز دئدی: طاھر منیم آتام سنین تعریفینی منہ ائیلہ ییب ، دور گئدہ ک منیم آتامین ایاغینا. بولقار خانیم، طاھرائیلہ بیرلیکدہ ، سونبول باغیندان چیخیب ، بولقار خانیمین ائوینہ دوغرو یوللانیرلار. خان وئردی بو ایکی گنجی بیر آرادا گؤررکن چوخ سئویندی ، دئدی : آی

^۱ - شوم اولدوز

بالام بولقار سن بو طاھرى ھاردان بولدون؟ بولقار خانىم حال و قضييە نى، آتا سىنا آنلادار. خان وئردى اوز چئويرر طاھر ميرزە يە دئير : آى اوغول من سنى گتيريرديم اوز ائويمدە ، يارالاريوى توخدادام، سونرا سنى بو ائوھ ، ائو اوغلو ائلە ييب ، قيزيم بولقار خانىم ائيلە سنىن تويونو دوتام.

طاھر اوندا سازى سسلنديرر:

باش گۆتوروب اياغينا گلەيمش

ھەر ياندان اوزولوب علاجيم منيم

آستانانى سجده گاهيم بيلەيمش

حق قبول ائيلە سين معراجيم منيم

ظالم اولان ، ظالم ليگين بيلديردى

دستمال آلدى، گۆز ياشيمي سيلديردى

گوور ميرزە، بيگ آتامى اۆلدوردو

اوزولوب اليمدن، علاجيم منيم

هربارینا یتتیرمه دیم بارینی

صدق ائله سسلدیم خالیق تارینی

کیم لرچالیر سئوگیلیمین تارینی

داغیلدی، چاپیلدی، تاراجیم منیم

حق ده بیلیر دوگونلویم داغلیبام

عالم بیلیر دوز ایلقارا باغلیبام

ظاهر میرزا، احمد وزیر اوغلوبام

مصیردن گلردی خراجیم منیم

خان وئردی دئدی : ظاهر من بو تاجیر مالینی ؛ اورمو تبریز ولایتینه آپار مالیبام ، گورونور سن خسته سن ، منیم بورادا ، قیرخ باغیم وار بو باغلارین آچارلارین تاپشیریرام بولقار خانیمما سن هرگون بو باغلارین بیرینی گزرسن تا حالین یاخشی لاشسین آما قیرخینجی باغا گئتمز سن تا من گلیم . - تاجیر اوز عالمینده دئدی : من اگر بو

جاوانی بورایا عادت و ترسم اوزامان ائیلییه بیلرم بو جاوانی ائو اوغلو ائیلییم. آتا-بابا دئمیشلر: بیر آدام ، بیر ایشی قیرخ گون آراسی قیریلمدان دوام وئره بیلسه ، داها باشیندان چینخارا بیلمز.

تاجیر تبریزه طرف یوللانندی. آردی سی گوندن ، طاهر هرگون بیر باغی گزیردی، آما زهره خانیمین خیالی بیر لحظه ده اونواؤز باشینا بیراخمیردی. قیرخینجی گون ، طاهر سونونجو باغین آچارینی بولقار خانیمدان ایسته دی. بولقار خانیم دئدی : اوباغ ، آغامین اؤزونه مخصوص (اؤزه ل) باغی دیر. اؤزون گوردون آتام اوباغین ایزنین بیرکسه وئرمه ییب . او زامان طاهر دئدی : من داها بورادا قالانمارام. قیز گوردو، برک دایانسا طاهر الدن چینخاجاق و آتاسی گلسه، راحت سیز اولاجاق ، مجبور اولور قیرخینجی باغین دا آچارین طاهره وئرسین.

طاهر سحری تئزدن ، سونونجوباغا یوللانندی، آما بیر لحظه ده اولسون زهره نین خیالیندان آیریلایلمیردی. طاهرگلدی آچار سالدی باغین قاپیسین آچدی ، گوردو باغ نه باغ ، گوللر ، یاسمن لر، آل الوان بزنیب ؛ بولبوللر چهچه ویریر . آما طاهر غم دریاسیندا بوغولوردو ؛

بیرباندان غوربت دردی، بیر باندان آتا ، آنا نیسگیلی ، بیرباندان سئوگیلیسینی یاد اللره بیراخدیغی اونو چولقامیشدی. طاهرگیلب حووضون قیراغیندا اوتوردو. بیر اوندا گوردو باغا بیر زاغچا گیردی. او زاغچا گلدی قوندو بیر گول بوتاسینا ، ویردی گولون بیر غونچا سین سیندیردی یثره سالدی. او طرفدن بولبول گلدی ، گولون بو حالتین گوررکن ، راحت سیز اولدو؛ بیلمیردی نئله سین . قوش بیر نئچه دفعه، گولون سینمیش غونچه سین یتردن گوتوروب قویدوسینان شاخه یه اویاندان یئنه قَجله ، وئردی غنچه نی پرپر ائله دی. سونوندا ، بولبول بیر دیلیمه قَجله ائله توتوشدو، ویردی قئجله نین باغرین دلدی، آما زاغچا دا ، بولبولو شیل شوت ائله دی. یارالی بولبول، زاغچانی اولدوردو کدن سونرا، بیردیلمه گویون اوزوندن ، اوزونو قیزیل گولون جوماسینا وئردی. بوزامان ، گولون تیکانی ایلشیدی بولبولون قلبین سوکدو. قوش داها گولون یولوندا قوربانلیق اولموشدو. بو حادیه نی گوره ن طاهر ، بیر لحظه اوز زهره سی نین یادینا دوشدو . طاهر گوردو بولبولو جان وئیریر. طاهر بولبولون جسدینی گورماغا طاقتی قالمامیشدی ، اوندا اوز دوتوب بولبولون جسدینه بئله بیر اوخشاما باشلادی :

عزیزینم، یاز باغدا

گول دوشه نر، یاز، باغدا

بولبولون هیجران غمین

آل قلمی ، یاز باغدا

عاشیق باشینا باغلار

زلفون باشینا باغلار

بولبول اولدو ، گول سولدو

قالدی باشینا داغلار

طاھر اؤز- اؤزونه دئدی : من هارانین آدامیام ؛ منیم بیر قوش
قدری غیرتیم یوحدو . نئجه اولار بیر بارماق بویدا قوش ، بیر غونچه
اوستونده ، اؤز جانینا قیدی ، گئدیب رقیبین ده پارچالادی. أمما من
عارسیز- عارسیزبو باغلاری گزیره م.

طاهر جیییندن ایپک شتته(دستمال) چینخاریب، قوشو بوکدو او
دستمالا . سونرا سازی باسیب باغرینا بئله اوخودو:

سحری صبحون چاغیندا

دور دولاناغ باغی بولبول

قیزیل گولون بوداغیندا

پارچالادین زاغی بولبول

بولبول سن نه سارالیب سان

ندن اوترو قارالیسان

باغا ولوله سالیسان

بوسحرین چاغی بولبول

بولبولوم گئییدی یاشیل

باخیرام گوزوم قاماشیر

عاشیق لبق سنه یاراشیر
 پارچالادین زاغی بولبول
 ظاهر دئییر زاری زاری
 داده چاتسین اوحق تاری
 سن چهچه چال، همده زاری
 منده چاللام تاری بولبول
 بولبول باغدا سن اسرسن
 گولون قدرینی بیلسن
 اون بیر آی جفا چکرسن
 بیر آیی دا زاری بولبول
 بولبول سنی کیم اوچوتدو
 یورددان- یوردا کیم کوچوتدو
 کیم سنه باده ایچیتدی
 کیم لر اولدو ساقی بولبول

طاہر میرزا بو چاغیندا

سینہ سی زھرہ داغیندا

چار حووضون قیراغیندا

دور دولاناق باغی بولبول

بولبول سنین، ایشین زاردی

امیدین ، پروردگاردی

خوش حالیوا گوجون واردی

پارچالادین زاغی بولبول

طاہر نقدرچالیشدی، بولبولوآییلدانمادی. بولبول ال ایاغین

اوزادیب اؤز ناموسو یولوندا ، شیرین جانین وئرمیشدی. طاہر اوره ک

لنیب، سازی سسلندیردی:

نه یاتمیسان باغ ایچینده،

دور بیر دولان باغی بولبول

قیزیل گول یاپراق ایچینده

آخیب گوزون آغی بولبول

بولبول سنی کیم اوچوتدو

کول دان - کولا کیم کؤچوتدو

سنه باده کیم ایچیتدی،

کیم لر اولدو ساقی بولبول

گول دیبینده یاتان خاردی

بولبول ایشین آه و زاردی

خیرین اولسون گوجون واردی

پارچالادین زاغی بولبول

بولبول نئجه اولدو قفسین

قیزیل گوله وار هوسین
 گندیب گلیردای نفسین
 دوردولان بو باغی بولبول

بولبول اوخور قفسینده
 قیزیل گولون هوسینده
 طاهر میرزا سینه سینده
 چو خودور زهره داغی بولبول

بیر یاندان بولقار خانیم ، باخدی گوردو طاهر یوباندی ، اوره گی
 سینخیلدی ، دوردو گلدی طاهر اولان باغا ، گوردو طاهر بولبولو
 چوللو یوب اوز ایپک دستمالینا ، چار حوضون قیراغیندا قویلا ییر.

قیز دئدی: وای گوردون باشیما کول الندی . آتام ائیله بونا گوره
 بو باغین آچارین منه تاپشیر میشدی. داها طاهری بورادا ساخلاماق
 اولماز.

طاھر، باغی بوستانی باشینا قویوب ، باغدان دیشاری چیخدی.
بولقار خانیمدا ، طاھرین آرخاسیندا گودیردی. بولقار خانیم ھر نہ
یالوریلخار ائیلہ دی کی آغام گلہ نہ قدر قال ، طاھرہ فایدا قیلما دی.

طاھر دئدی :خانیم من اوز درسیمی بولبول دن آلدیم . گول ،
بولبولون ناموسودور .گولو بولبولہ ہمدم قیلیب لار ، نہ کی قَجَلہ^۱ یہ .
ایندی من نئجہ اوز سئوگیلیمی اغیارا بیراخیم؟

بولقار خانیم دئدی: ایندی کی بئلہ اولدو، دایان یوللوا چورک
قویوم.خانیم قاجیب گندیب بیر بوکوم چورک گتیریب ، طاھر ائیلہ
ویداع لاشدی و دئدی : گئت یولون آچیق اولسون .آمما یولدا منیم
آتام توش گلسن ، اولاجاقین دوزون سؤیلرسن . یوخسا آتام گلیب
گورسہ سن یوخسان ، منہ قیزار.

طاھر سازی چیگنیندن دوشو اوستونہ آلیب بئلہ اوخویور:

باشینا دوندوغوم حبیب خودا

منی یتیرین تنز، یار ایاغینا

^۱ - قوش آدیدیر.

هامی یاندان خضاب اولدو خینالار

حنا تک یاخیلدیم یار ایاغینا

قوناق ایدیم، سایغی لاندیم بورادا

فلک منی بیراخیبدیر آرادا

ال آچدیم گویلره، قادیر آلاها

یتتیر سینلر منی سار ایاغینا

.....

فلکین ایشینده واردی کیمسه لر

آچیلدی محرابلار کلیسه لر

یتتیر مه دین منی سار ایاغینا

گبه لر باغلاندی، یوللارا دوشدو

مایالار یوکلندی، تارلایا دوشدو

کاروان گتندی قارلارا دوشدو

منی ده یتتیر سینلر قار ایاغینا

طاهر دئییر دوگون لویم داغلییام

حق ده بیلیر دوز ایلقارا باغلییام

قهرمانلی احمد وزیر اوغلو یام

منی ده یتتیرین ، تار ایاغینا

طاهر دئییر نئیله میشم ، نئیله رم

خنچر آلام باغریم باشین پیله رم

بولقار خانیم سنه وصیت ائیلر م

منی باسدیرسین لار یار ایاغینا

طاهر باش آلدی یولون دره سین تپه سین بیر ائيله دی دایانمادان
یول آپاریردی، بیر اونداء، خان وئردینین قافيله قاطیرینا اوغرادى. خان
وئردى طاهرى ساخلاتدى دئدى: ای اوغول هارا گئدیرسن ؟ من سنین
آتان ائيله آرخاداشلیق ائيله میشم ، گئدرسن یولدا قیرخ حرامیلره

راسلاشارسان ، قوردا قوشا یئم اولارسان، یا اوز شهرینده اتلین آرخان
 قالمایب ، او حیلہ گر میرزه، سنیده ، ده ده ن کیمی اؤلدوتدورر، گل
 بو داشلاری اتگین توک قاییت.من قول وئریرم بولقار خانیمی دا سنه
 وئرم ، سنی اوزومه ائو اوغلو ائیلہ یم. اوندا طاهر دئدی:

آغالار آغاسی، منیم شاهیمدیر

تاپیلیم دردیمه، علاجیم منیم

آیاقی توپراقی سجده گاهیم دیر

اگر قبول اولامعراجیم منیم

دوشمن اولان، دوشمن لیغین بیلدیردی

دوستوم اولان، گؤزوم یاشین سیلدیردی

حاتم سلطان خان آتامی اولدوردو

گئتدی الدن ، دولتیم، تاجیم منیم

خان وئردی خان ، دوگونلویم، داغلیام

آلاه بیلیر ، بیر ایلقارا باغلیام

قهرمانلی احمد وزیر اوغلو یام

میصیردن گلردی خراجیم منیم

بدیر لئیب، نور ساچیری آی کیمین

یار ایندن، قددیم اولوب یای^۱ کیمی

وئرگی گلیب، زهره منه پای کیمی

قیزلار شاهی بولقار او باجیم منیم

خان وئردی هر نقدر چوخ دئدی ، طاهره آز اثر ائيله دی. خان
وئردی دئدی: اوغلوم اولمویا مندن سونرا سنه یئماق ، ایچماق وئريلمه
ییب.

طاهر سازی باسیب باغرینا، خان وئردی نین جاواییندا دئدی :

^۱ - کمان

چو خدا ندر من سنه آتا دئیمیشم

گل ایندی من سنه ، خان وئردی دئیم

حلال ائله منه دوزون چؤرگین

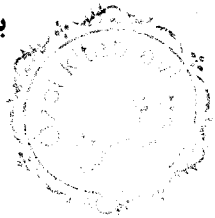
قیزین اؤز الینده نان وئردی دئیم

بوردا منیم هر بیر گونوم یوز اولدو

آغ اوزومدن گوزوم یاشی سوزولدو

زاغچا ویردی، گول یارپاقدان اوزولدو

بولبول گول یولوندا جان وئردی دئیم

عدالتلی شاه یوخدور گئدم دیوانا

عرضیمی یئتیره م سلطانا خانا

زرافشان تئلری ، اود ویریب جانا

کیبریگی سینه مده سان وئردی دئیم

طاھر گلیب قهرمانلی دوزوندن
 دویمامیشام ، کلامیندان ، سۆزوندن
 بیر اؤپوش آلمادیم آلا گۆزوندن
 زھرە خانیم بیزە قان وئردی دئییم

طاھر دئدی: خان وئردی، دوز چۆره گیوی منه حلال ائله. بولقار
 خانیم منیم باجیم دیر. من بیلمه دیغیمی، بولبولدن اؤرگندیم. خان
 وئردی دئدی : مگر قیرخینجی باغادا گئتدین ؟ طاھر دئدی : بئلی
 گئتدیم. خان دئدی : اوندا منیم الیم سندن اوزولدو. داها سنی
 ساخلاماق اولماز گئت یولون آچیق اولسون. طاھری غم باسمیشدی
 اوزامان سازی دیللندیردی:

باشینا دوندویوم خان وئردی تاجیر
 خدام منه یاخشی گون وئردی دئسین
 کونول هوس ائیلە دی وطن ایسته دی
 نه زامان کۆنلومو خلاص ایتدی دیسین

قیزیل گولو بولبول نییہ ساخلادی
 زاغی اؤلدوردو اؤزون تاراخلادی^۱
 گلدی طاھر گوللری قوجاقلادی
 قیزین اوژؤز الینن نون وئردی دئسین

گنجه گوندوز ، آه چکره م ، آغلارام
 اوره ک باشین چارلی - چارپاز داغلارام
 نوران قالمیش ، شوم سیتارا داغ لارام
 کونول هوس ایتدی، جان وئردی دئسین

درین درین دریالارا دولموشام
 هیوا تکین سارالمیشام ، سولموشام
 زهره خانیم گوزو یولدا قویموشام
 کونول هوس ائدیب یار سئودی دئسین

^۱ - داراخلادی، ایکی قولو آراسینا آلدی.

طاهری یارادیب، یارادان تاری

غوربت دن گندیره م وطنه ساری

صدق ائيله سسله رم قادیر الاهی

ایسته دی دیلگیم آل وئردی دئسین

طاهر ساز چینینده ، گلدی چاتدی تاریم محالیندا بیر یاشیل گوی
چمن وار ایدی؛ سبزوار چمنی آدیندا اورادا بیر بیگ وار ایدی آدی
بویوک تیلیم ایدی او خانین بیر، قیزی وار ایدی نرگس خانیم آدیندا،
نرگس خانیم باشینا بیر نچه قیلینج ویران آرواد خئیلاقی(دسته سی)
ییغیب او یئرلرده بوتون ظلم کار لاری ائيله باش باشا قویوب ساواشار
میش. نرگس خانیم قیرخ اینجه قیزائيله برابر، هر ایل بو سبزوار چمنینه
سیره چیخب، اوتوراق ائیلر میشمیش ، بو زامان ، نرگس خانیمین
باشینا ییغیلان کلانتر قیزلارین بیری دئدی : آی خانیم بیز نچه
ایلردیرکی بوسبزوارچیمیننه گلیریق آما بیر شادلیق ایلنجه سی یولا
سالمامیشیق. شکورلر اولسون آلاها او اوزقلاردا بیر ساز چگیننده

عاشیق گورونور.اگر ایدن وئرسن گئدیب او عاشیقی بورایا گتیراق.
 نرگس خانیم ، ائيله کی گوزوعاشیقا ساتاشدی ، دئدی: قیزلار
 دوغوردان دوغروسومنیم ده اورگیم دارینخیر، گئدین او عاشیقا دئین
 گلسین بوردا بیر شنلیک توره نی، یولاسالاق . قیز لارگئتدیلههرنه
 دئدیله،عاشیقی راضی سالانمادیلار . ظاهر نئجه کی اوتورموشدو،
 یئریندن ترپنمدی.سونوندا قیزلار ، ال اتکدن اوزون، نرگس خانیمین
 یانینا گلیب، اولاجاغی، نرگس خانیمآ آنلاتدیلار.او زامان نرگس خانیم
 ، امر وئردی گئدین او عاشیقی دیل ائيله اولسا دیل ائيله، زور ائيله
 اولسا زور ائيله گتیرین بورا ، چوخداندیر شادلیق مجلسی قورمامیشیق.
 قیزلارین ایچینده بیر قیز وارایدی چوخ اوجا بوی و هیکللی

ایدی،آدینا

کوزه بالدیر واونون ال آلتی سینا، قابان باسان دئیردیله.بو قیزلار بیر
 نئچه قیزین باشچیلیغیندا، انلنه انلنه گلیب، چاتدیلهر ظاهره، حکم ائيله
 دیله: عاشیق دور دوش یولا گئدک ، نرگس خانیم سنی ایسته ییب.
 ظاهر دئدی: من آرواد حوکمو ائيله یئریمدن اولمارام. کوزه بالدیر
 دئدی: سن لیق دگیل ، ال آتدی، طاهرین یاخا سیندن یاپیشیب،

سوروتلویه - سوروتلویه چکدی گتیردی نرگس خانیمین ایاغینا .
خانیم دئدی: آی عاشیق بیر ایکی آغیز بو اوشاقلارا اوخو.

طاهر دئدی: خانیم من نه حالدایام ، سیز نه حالدا! فلک قویدو
منیم یادیمدا سوز قالسین ؟

بوزامان نرگس خانیم ، طاهرین کیم اولدوغونو سوروشور؟ طاهر
جوابیندا دئییر :

گۆولوم^۱ شیشه سین سیندیرما

غم سمندینه میندیرمه

سن آلاه منی دیندیرمه

سورما کیمم هله قالسین

نرگس خانیم دئدی: آی عاشیق سازی چگینندن آیریپ ، بیرکلمه
بو قیزلارا دئییب ، غم - قوصه نی داغیتدین، داغیدیسان، یوخسا سنی
وئرره م بو قیزلارین الینه، سنه او قدر کوتک ویرسینلار کی ایاق اوسته
گلمیسن ، ال اوسته گندجاقسان. او زامان آدین دا یادیندان چیخار.

^۱ - قلیبم، کونلوم.

طاہر گوردو اولمویاجاق ، سازی باسدی باغرینا ، بیٹلہ دئدی:

سیزہ وار چمنیندہ سیران ائدرلر

بو ھللی ، میخک لی ، دارچین لی قیزلار

گلیب گندن لری یولدان ائدرلر

بو ھئللی ، میخک لی ، دارچین لی قیزلار

نرگس خانیم آجیق لانیب دئدی: عاشیق بیردہ دئ گوروم نہ

دئدین؟

طاہر یشنہ دئدی:

بیر سینین عنبر چہ سی بوینوندا

بیری سینین دونیا مالی آینیندہ

بیر سینین اوزوم یاتام قوینوندا

بو ھللی ، میخک لی ، دارچین لی قیزلار

نرگس خانیم دئدی: من بو قیزلارین باشچی سی اولاراق، بو بیرکلمه منی تعریف ائله میرسن منیم دیوشچولریمی تعریف ائدیرسن. قیزلار بو قانمازی اولونجه ویرین .

قیزلار سوروشدولار؟ خانیم آسدیرما وئراق ، یا باسدیرما؟ دئدی اوزوندن سوروشون گورون هانسی بیریسینه راضی دیر. قیزلار دئدی لر اوغلان هانسینا راضی سن؟ ظاهر بیلیردی نه دئسین. دئدی: آسدیرما وئرین.

طاهری آسدیردیلار کوزه بالدير قیزین چيگينه، او بیری قیزلار کسسو^۱ ائله، طاهره نه یئمیسن تورشولو آش ، اولونجه تاپدادیلار. قیزلار طاهری قویدولار یئر، نرگس خانیم دئدی: عاشیق ایندی عقلین گلدی باشیوا . ایندی دی گوره ک. ظاهر دئدی :

بیریسینین سورمه گئتمز گوزوندن

بیریسینین زر تۆکولر سوزوندن

اولدورسنده، ظاهر دونمز سوزوندن

بو هल्ली، میخک لی، دارچین لی قیزلار

^۱ - تندیر اودونو قاریشدیرماق اوچون، اوزون و محکم بیر آغاج پاراسی.

نرگس دئدی: قیزلار بو سوزوندن دونه نه قدر ویرین. قیزلار
طاهری ویردیلار. طاهر دئدی: ویرماین دئیم:

بیرسی نین بیر گیرئیدیم قوینونا

تیرمه اطلس سالدیرایدیم اگینه

طاهر اولسه مینمز قیزلار چینگینه

بو هल्ली، میخک لی، دارچین لی قیزلار

قیزلارین اوره گی طاهره یاندی، دئدیله: آی عاشیق بیز بو خانیمین
دلی لری یق، سن بیزیم خانیمین تعریفین ائله. طاهرآلدی سازی بئله
دئدی:

واریندی عجب جمالین

الین دئمم هله قالسین

عجب گؤزه ل دیر بوغازین

بئلین دئمم، هله قالسین

من قوربانام شیرین دیله

گولوستاندا قیزیل گوله

او اییک شتته لی بنله

حالین دئمم هله قالسین

من سنی گورجگین جانان

گوزوم دوشدو دیل داماقدان

بنله دوداق، بنله دندان

دیلمین دئمم ، هله قالسین

یادا سالیب قاش محرابی

هرکیم گوزسه ، قالماز تابی

ممه لرین گوزوول^۱ بابی

آلیب ینمم ، هله قالسین

یئنه قیزلار دئدیله عاشیق سن بیزیم خانیمی تعریفله عاشیق
طاهر میرزه دئدی :

ناگهانان گؤزوم دوشدو

آغ اوزونده خالا نرگس

اوچدو شیدا بولبول اوچدو،

گوللو چمنلره نرگس

قیزلار دئدیله: ها ایندی اولدو بئله سؤیله. یئنه طاهر دئدی :

آغاج آتدیم ، گؤله دوشدو

گولدن بیرجوت سونا اوچدو

هارای سالدیم باغا دوشدو

دوداق باتدی بالا نرگس

نرگس دئدی: قیزلار منی ایستیین لر شاباش وئرسین لر. یثردن ،

گوی دن هی پول ایدی کی طاهرین باشینا یاغیردی . یئنه طاهر دئدی :

آغ اللین بویاییب سان

گرجستانی تالاییب سان

زر اوسته ایپک شلته

دولاییب سان زیبا نرگس

سنه قوربان منیم جانیم

نا حاق گندر بوردا قانیم

آغاچ آلتدا چیخدی جانیم

بیر رحم انله منه نرگس

طاهر میرزا، هارای - هارای

کیم دن گلر منه هارای

دورداغا سال هار آی - هارای

آنام نرگس، باجیم نرگس

طاهرین بو سون سوزوندن یتنه نرگس خانیمین آجیغی دوتدو،
 قیزلار گلین لر بو قانمازی چالین دئدی . بو منه ، نه نه باجی دئییر.
 قیزگلین لر، دؤیوشچو پالتارین گئییب، طاهری آرایا سالدیلار
 ویرها ویر باشلانندی أمما طاهرده ، اوزده ن گئده ن دگیلدی؛ کوتک
 آلتیندا، قابان باسان و کوزه بالدير قیزا، بئله باغیریدی :

گۆن کیمی بیر چکری

آدین باتسین بئله گلین

کوزه بالدير، قابان باسان

آدین باتسین بئله گلین

گۆن کیمی بیر چک لری

تازی چولو بیر چک لری

تولوق کیمی امجک لری

آدین باتسین بئله گلین

زهردن آجی سۆز لرین

قوروتدان آغدیر، گۆزلرین

دالاق کیمی بنیزلرین

آدین باتسین بئله گلین

باشیندیر گون تایاسی

دیشلرین قازما پایاسی

اوزونون گندیب حیاسی

آدین باتسین ، بئله گلین

قیز دئمه ، بنزیر قاطیرا

دوداقلاری ، کوت فطیره

یوللادین آغاج کتیره

آدین باتسین بئله گلین

ظاهر دئیر : نه اولایدی
 گؤروم ، پیمانانا دولایدی
 آغ گؤزلرین کور اولایدی
 آدین باتسین بئله گلین

ظاهرین علاجی اوزولموشدو. دئدی : ویرماین دئیم :

یولا باخدیم، یول اوزاق دیر
 گؤزلریمین یاشی آخدی
 ناغافیل دن قیزلار باخدی
 یامان قالدیم گونه نرگس

گئیمسین زری اطلسی
 ائشیتمزسن مظلوم سسی

گل بىر بىراخ من بىكىسى

وئرمە گىتسىن بادا نرگىس

بىردن - بىرە گۆزوم دوشدو

آغ اوزونده خالا نرگىس

آغاچ آلتا جانىم چىخدى

قول بوينو ما دولان نرگىس

گۆزلىرىن ، قان الە بىر

كۆنلومو، شان - شان ائىلە بىر

چىخىب تخته، ديوان ايلر

اىستر جانىم آلا نرگىس

نرگىس گۆزلىرىن، آلا دىر

عاشىق لىر باشىنا بلا دىر

باناق لارین ، آل لالادیر

ساچی تۆكوب ، دالا نرگس

اوجا داغلار باشی قار دی

امیدیم پروردیگار دی

زھرہ یاریم اینتیظاردی

دور سال منی یولا نرگس

نرگس دئدی: آی عاشیق دئیہ سن سنین اوره گین آیری یئرده دیر

گل بو شیطانین آتین دان ائن یئره ، منی ایسته ، منی آل، بوتون بو

مال دوولت سنین اولسون، منیم بو قوشونوم دا سنین فرمانیندا اولسون .

یوخسا بوردا کی قیزلارین هرھانسین ایسته سن ، او قیزی ائیلہ ائولن ،

سنین بورادا تویووو دوتاریق ، بورادا شادلیق ائیلہ عؤمور سوررسن.

طاھر آلدی یئنه سؤیلہ دی :

اوغلانلار عشقیندن چؤکر

گوزون چشمہ سیندن ایچر

بئلین، عنبرچہ دن گنچر

اینجہ بئلین ، نرگس خانیم

سیزین اؤلکە، اویماق، اویماق

چتیندیر وصفیندن دویماق

آغزین سوت دور، دیلین قایماق

لبین بالدیر ، نرگس خانیم

عشق اودونا ، دوشدوم منده

زلفوندن دوشدوم کمندە

گل حالیم، بیربان سندە

گؤیلومو آل نرگس خانیم

طاھر میرزە دوتوبدور یاس

سازا ، صحبتہ قولاق آس

کرم ائیلہ ، بیر قدم باس

بیزلرہ گل نرگس خانیم

طاہر باشینا گلن لری ، نرگس خانیماییلدیریب، دئدی، آی خانیم
منیم آداخلیم وار، اورگیم ، یاریمین یانیندا دیر، بورادا مندن سیزه
خییرچاتماز . منی یولا سال گئدیم، سئوگیلمین گوزو یولدا دیر. نرگس
خانیم ، طاہرین یولونا بیرآز یول زوماری قویوب، یولون آچیق اولسون
طاہری آلاھا تاپشیردی.

طاہر اورادا نرگس خانیمی گوروب ، حلال لیق آلیب ، اؤز یولونا
دوام وئردی ، گئجه لر یول گلدی، گوندوزلر بیر داش ، دره ده
گیزلندی ، تا بیر نئچه گوندن سونرا، تاریم و منجیل یاخین لارینا
چاتدی. منجیل ین داغ لاریندا بیر اوندا گوزو اؤز چوبانینا و
اؤزسوروسونه ساتاشدی، چوبان موراد ، طاہرمیزه نی تانیمیردی،
شهرده چاو سالمیشلار کی طاہر اؤلوب ، میرزه دا زہرہ خانیمی آماغا
، توی شولنینه حاضیرلانیردی.

طاهر چوبانا چاتیب دئدی : چوبان قارداش برکت لی اولسون ،
 آلاه اتین وئرسین ، سوتون بول اولسون . چوبان دئدی : عاشیق خوش
 گلدین ؛ یولدان گلیسن، گل بیرآز دینجل ، ایندی جه قارا قویونون
 سوتوندن سنه قووتماچ حاضرلارام . طاهر دئدی : قارداش ساغ اول ،
 ایندی بیلدیم آتا بابامیز گرچک دئمیشلر: «یولدا یورولدون سروانا ،
 آجینخدین چوبانا».

موراد دئدی : عاشیق سن اگلش بورادا بیرآز سازیوی دیللندیر،
 قوی بو قویونلار سوته دولسون . منده سنه یتمک حاضرلایم.

اوندا طاهر باشلادی چوباندان بئله سوروشدو:

باشینا دوندوغوم گول اوزلو چوبان

کیمین اؤلوب ، سنده قارا گئیپسن ؟

یاغیب دیر باشیوا ، برف یابان

کیمین اؤلوب بيله قارا گئیپسن؟

چوبان دئدی : عاشیق قارداش ، سن دئییرسن بس من سنین له

دئییشه بیلمه رم ، قولاق آس ایندی من دئییم:

باشینا دۇندوغوم ، گول اوزلو عاشیق

آغام اۇلوب، منده قارا گنیمیشم

غیرت اولماز هر بیر آدامدا

آغام اۇلوب، منده قارا گنیمیشم

طاھر دئدی : آی عاشیق سن کیمین تعصبون چکیرسن ؟ طاھر

سؤزله دئدیقین ، سازلا سوروشدو؟

الیفی او خودوم، نه جیم، نه میم دیر

یارادان بونلاری، سؤیله بس کیم دیر

سؤیله گوروم سنین آغان بس کیم دیر؟

کیمین اۇلوب ، بیله قارا گنیمیشم؟

چویان دئییر:

بو سۆزلىرى، خىرآلما آماندىر
داغ لار باشىن چم بورويوب، دوماندىر
تختى دۇنسون دوشمانىمىز سلطاندىر
فتوا وئريب، مندە قارا گنىمىشم

طاھر دئىير:

قىزىل گولو، دستە - دستە دَرىدىم
دَرىب، دَرىب زىخدا، سَرىدىم
حتم خانىن نەشىن يئره سَرىدىم
كىمىن اؤلوب، سنده قارا گنىمىسن؟

چوبان دئىير:

مراد دئير: خدام سنى ساخلاسين

دولانسین فلک سنى یوخلاسین

اولا بيلمز بیر کس سنى اوخلاسین

طاهر اؤلوب، منده قارا گئیمیشم

عاشیق سوروشور؟ طاهرکیم دیر؟

- چوبان دئدی: طاهرمنیم آغام دیر.

- یعنی ده ده ن ؟

- یوخ او بوتون قویون قوزونون صاحبی دیر. حتم سلطان اونون

آتا - آناسین اؤلدوردو ، اؤزونده شهردن دیدرگین سالدی، دئیرلر اودا
چؤلرده ایتیب باتیب . من آغام غیب اولاندان ، شهره دؤنمه میشم .

طاهر دئدی : چوبان قارداش او بختی دؤنموش طاهر منم . او

زامان چوبان دوشدو طاهرین ال ایاغینا، دئدی : گل بورادان دؤن گئت ،
بوگونلر ، او حيله چی میرزه ، زهره خانیم لائو لئیر. او ظالم لر، بیلسلر
سن تاپیلیب گلیب سن ، دریوه سامان تپرلر.

ظاهر دئدى: موراد من بويولدا اولسم ده اوز يولومدان دۇن دگيلم.

- اوندا سن بو قىليقدا شهره دۇنسن، سنى تانيارلار، گل بو چوبان كوركون سال چيگنويه، هركيم ده سوروشسا سن كيم سن ؟ دئيرسن : من بوچوبان مورادين عمى سى اوغلويا م بير خانين يانيندا ، داغدا قويون اوتلاديرديم. قويون باش اولدوغو اوچون ، آغام قويون لارى ساتدى،هئچ زاد قالمادى من چيخديم گلديم عمى اوغلومون يانيندا بير نئچه گون دالداللانام .

موراد دئدى: ايندى بيرليكده گئدك بيزيم ائوه، گۇره ك باشيميزا نه گلير. چوبان داوارلارى دۇنديرير بير ماغارا، آغزين باسديرير، گئجه نين قاراقولوغوندا، شهره يوللانير لار، بيرديليمه(آراسى قيريلمادان) گليب چيخيرلار چوبان مورادين ائوينه ، مورادين ، قوجالميش آناسى دئدى : بو ايگيد ، كيم دير؟ موراد دئدى : آنا بوقوناق طاهرميرزه دير، تاجير احمدين اوغلو دور. آنا دور ساه سوللو يئمك پيشير. قارى نه نه طاهر ميرزه يه دئدى: آى اوغول ، او ميرزه سى نين ، قره سۇزو گلسين، حتم سلطانين واى خبرى گلسين . شهره چو دوشوب طاهر اولوب ؛ نه ياخجى سن ديرى سن ، آلاها علمى قدرى شوكورلر

اولسون . گوور میرزه توی شۆلنی قورماقدادیر. زهره خانیم چاره سیز
 قالیب ، بیلیمیر نه ائیله سین . قاری نه نه بو سۆزلری دئییب، دورور
 قورمالیق کویه سی ، گتیریر، بیر دادلی یئمک پیشیریب بیرلر.

چوبان موراد دئیر: آنا من قویون قوزونو آج – سوسوز بیر کومه
 یه سالیب ، آلاهیین امیدینه بیراخمیشام، من گئدیرم داغا قویون آردینا،
 آما سن هریاندان دیر، زهره نین الین تاپشیرطاهر میرزه نین الینه .

قاری ننه دئدی : آی اوغول بو نئجه اولار؟ گوور میرزه ، هریره،
 اوزون چو(گۆزآلتی چی) قویوب. موراد دئدی : داها من بیلیمیرم .
 صاباح آخشام من بوردایام . سن زوروندا سان ، صاباح گئجه یه قدر
 طاهری ، زهره یه یئتیره سن.

قاری ننه دئدی: اوندا بو ایشین بیر یولو وار.اودا بودور:

صاباح سحرچاغی،زهره خانیمی، قیرخ اینجه قیز، بو قاپینین
 اؤنوندن ، حماما آپاراجاقلار، طاهر میرزه ائیلییه بیلر، باشینا بیر شال
 سالیسین، قاریشسین او قیزلارا، گتسین حماما، اوردان اویاناسین ، اوزو
 بیلر.

او زامان طاهربير يازى حاضيرلادى، وئردى قارى ننه نين اليه و
دئدى : قارى ننه آل بويازيني ، هريانندان دير، بوگنجه يئتير زهره
خانيمين اليه .

قارى ننه كاغازى آليب ، زهره نين قلاسينا يوللاندى .
زهره يازيني آليب اوخودو ، اوره گى آليشيب، سازى باسيب
باغرينا اوخودو:

عشقين اؤدو تۆكولوبدور سريره
نازلى ياردان نامه گليب شوكر اولسون
اولا بيلمز هنج كيم منيم يئريمه
نازلى ياردان نامه گليب شوكر اولسون

گنجه - گوندوز من ائيله رم آه زار
بو موشتولوق منى ائدى بي قرار
بالا طوطى اؤزو گندر اوخويار
نازلى ياردان نامه گليب شوكر اولسون

آيريليغي دوشمن سالدى آرايا
آلاه بيليرمن دؤزموشم جفايا
رحم ايسته ديم، دوزسپديلر يارايا
نازلى ياردان نامه گليب شوكر اولسون

گنن بازرگان دیر، گندن خوجادیر
 یارسیزمنه ، گوندوزوم ده گنجه دیر
 زهره دئییه ر: طاهر حالین نجه دیر؟
 نازلی یاردان نامه گلیب شوکر اولسون

صاباحی گونو، زهره خانیمین ساغیندا، آغجا قیز، سولوندا
 ملک سیما، آردینجا اوتوزسککیز قیزائیله ، قاری ننه نین قایسینا
 یاخینلاشاندا، طاهر میرزه دایانا بیلمه ییب سازی باغرینا باسیب بئله
 دئییر:

آغلارام ، آغلارام ، فنان ائیله رم
 فلک شال باشیما سال ایندن بئله
 گنچن گونو یادا سالیب آغلارام
 دردی غمی مندن، آل ایندن بئله

گندن یوخدور، نامه یازام یارا من
 گئینمیشم قارا شالا آغا من
 فلک قویبدو، حسرت قالدیم ، یارا من
 آغلا، آغلا، ایندی، غمیندن بئله

بولبول اولوب ، قیزیل گوله قوناندا
 سارالیبان ، هئیوا کیمی سولاندا
 قیرخ اینجه قیز ائيله باغدا اولاندا
 باشیوا سالکینان ، شال ایندن بئله

طاهر میرزه دئیر: دوغرو بوسؤزو
 عالمی یاندریب، کبابی، کؤزو
 قیرخ اینجه قیز ائيله ، گز ایندن بئله

طاهر قاریشیب قیزلارا، زهره نین آرخاصیندا گئدیردی، آما
 قیزلار، طاهری ، بیربه بیرسیرادان چیخاریب، لاپ آرخایا سالدیلار.
 حمام چی قاپیدا، زهره خانیم خوش گلدین دئیب، قیرخ اینجه قیزی
 ایچری آلدی. طاهر قالدی حمامین چارحووضوندا. زهره خانیم
 یوونوب چیخدی گلدی حمامین سکی سینده گئیینماغا باشلادی. آغجا
 قیز دئدی: آی خانیم نه اولایدی، ایندی بورادا بیرعاشیق اولایدی، سنین
 توی ، دوینووو بیر شادلیق قاتا ایدی.

بو زمان طاهر دئدی: منیم آتام عاشیق ایدی ، منده بیرآز بیله رم .

قیزلار دئدیلر: اوندا گل اوخو. طاهر سازی آلیب بئله اوخودو:

مکتب میرزه سی نین الینده خط وار
 هر کونولده ، بیر مطلب وار
 سگیز قاپیلی جنت وار
 قیز سنین قوینون ایچینده

میرزه سی نین الینده کلام
 سلام وئردیم ، الیک آلام
 گوندوز گلدیم ، گنجه قلام
 یار سنین قوینون ایچینده

حماما گتیریب فیتنه
 آهیم او د ده وی دوتا
 قهرمانلی گره ک یاتا
 یار سنین قوینون ایچینده

حماما گتیریب رشتی
 ساچ لارین دولدورور تشتی
 ظاهرین خوش گونو کئچدی
 یار سنین قوینون ایچینده

قیزلارین آغزی آچیلا قالمیشدی. داھا حمامدان چیخماق وقتى گلمیشدی. بو زامان ، طاھر فرصتى الدن وئرمیردی طاھر، قیزلارین اؤن سیراسیندا گلیب ، گیردی زھرہ خانیمین ساراینا و بیر پرده دالیندا گیزلندی. یاواش- یاواش قاش قارالیردی ، قیزلار هره سی قویوب گئتدیلر اؤز یئر لرینه زھرہ نین سارایندا، یالنیز آغجا خانیم قالدی، بیرده ملک سیما .

زھرہ خانیم فیکره دالمیشدی. دئییردی: منیم عمیم اوغلو طاھر میرزا، آی کیمین چیخدی گون کیمی باتدی. گۆره ن ایندی هاردادی . داھا گنجه یاریدان کنچیردی ، طاھر پرده نی چکدی قیراغا ، گۆردو زھرہ خانیم شیرین یوخو ایچینده دیر، اوز دوتوب زھرہ یه بئله اوخودو:

باش گۆتوروب ایاغینا گلمیشم

اویان، اویان، یار باشینا دوندوغوم

یوخدور سنه لای- لای چالان

لای - لای چاللام ، یار باشینا دوندوغوم

آغجا قیز دئدی: خانیم نه سس گلیر؟ زهره دئدی: حمامدا او قیز
 اوخویوب، اونون سسی، باشیمیزدا قالبب. یئنه طاهر پیچیلدادی:

**گندير سيز قاپييا، گلير سيز باجاييا
 دان اولدوزو گلدي چيخدي اوجاييا
 ساريلميشام زهره ياريم بوراييا
 اويان زهره، ياريم اويان**

قیزلار اوچوده بیردن دئدیلر: بالام بو نه سسدیر گلیر؟ اولمایا
 جینلر، یا بیزدن یئی لربورایا گیریب؟ اولمایا آلبیانی، یا آل آروادی وار،
 دورون ایغا بیر دعا اوخویاق، بیر بسم الله سس لیباق، بیر اویان بویانا
 باخاق، اوییری قیزلارا خبر وئراق. یئنه سس گلر:

**ایندی منده کمند آتایدیم
 آتیب، مقصودوما چاتدیم
 اوخویوب، یاری اویاتدیم
 اویان، زهره، یاریم اویان**

قلعه دالیندا یاتدیلار
 توزا توپراغا باتدیلار
 یوخودا کین اویاتدیلار
 اویان زهره ، یاریم اویان

بوزامان آعجا قیز پرده نین دالیندا، گوزو دوشدو طاهر میرزه یه
 سئوینجک دئدی : آی خانیم عمین اوغلو طاهر میرزه بوردا دیر. ایکی
 سئوگی بیربیرلرینی گوردولر.
 طاهر میرزانین اورگی سؤزدن داشیردی، بیرزوهره یه باخدی،
 بیرسازا باخدی، سؤز دوداغیندان سوزولدو :

کلیب چیخدیم یار باغینا
 یاری گوردوم ایاق اوسته
 گولده عطرین داغیدیری
 دوداقلاردان ، یاناق اوسته
 بیزیم یئرین ، باغی بولدو
 هر یانی سوسن سونبول دو
 یاناقلاری ، قیزیل گولدو
 نئل توکولوب بوخاق اوسته

ھر کس آدین قویور آدام
 یار، تشنه یم ، لبین دآدام
 دیش اینجی دیر، دیلین بادام
 بال توکولور دوداق اوسته

طاھر دئیہ ر آه و زاریم
 بو ظولمو گوتورمز تاریم
 قیسمت اولدو نازلی یاریم
 دوداق قویاق دوداق اوسته

داھا دان اولدوزو چیخ ها چیخدا ایدی. شهرآیلماق حالیندا ایدی. آما گئجه نی یاتمادان آغاقیزائیله ملک سیما، هره بیر طرفده ، شیرین یوخویا گئدیب، یاتمیش ایدلر، حتم سلطانین سارایندا، بیر یئتیک آرواد وار ایدی، او آرواد، کوزه چیگنینه ، گئدیرمیش بولاق دان سو گتیر مگه گلیب، زهره خانیمین سارایندان کئچنده ، بیر اوندا گوردو، زهره نین ساراینین قایسی آچیق دیر، قاپیدان ایچری گیریر، گورور؛ آعجا گول ، ملک سیما شیرین یوخو ایچینده دیرلر، قاباغا گلیر، گورور زهره خانیم ائیله طاھرمیرزه اوردادیر. اؤز- اؤزونه دئییر:

ایندی گنده رم بو احوالاتی حتم سلطانا چاتدیررام، اوندان پای آلام .
 قاری ارواد دؤنوب قاچار کن، ایاغی ایلشیر آغجا خانیمما، کؤزه دیر یثره
 سینار، اونون سسینه ، آغجا قیز، ملک سیما و زهره و طاهر میرزا ،
 دیسگینیب یوخودان آییلازلار. زهره خانیم دئییر: عمی اوغلو اگربوسس
 سو، آتامین قولاغینا چاتسا، هامیمیزی دیری - دیری اؤلدوتدورر. یامان
 ایشه راست گلدیق. اوزامان طاهر آیریلیق سازین چالار :

کؤنول نجه تاب ائيله سین ،
 من سندن آیریلیم گئدیم
 اوتور باشینا دولانیم
 قول بوینونا سالیم گئدیم

گوزل نه باخیرسان یاندان
 اؤلونجه دونمه رم سندن
 بئکنف اولسان اگر مندن
 قالیم ، گولون آلیم گئدیم

حتم دیر طاهره یاغی
 کنچسین رقیبین چیراغی
 دوداقلارین گول پتگی

شان دوداقدان آلیم گندیم

آغچا قیز دندی : خانیم ؛ بو ایشین بیر یولو وار : سنین سارایوی ،
 اوچ طرفدن قوشونلار اورتایا سالیبار. بورادان قوشدا اوچا بیلمز. یالنیز
 بو قالانین دالیسی، قیزیل اوزن چایی دیر، گل طاہر میرزه نی قوی
 تخته ساندیغا (قاییقا)؛ آت قیزیل اوزن چایینا، تاپشیر آلاہا، بو یول
 ائیلہ هامیمیز قورتولاجاق یولو تاپا بیلہ ریک.

زہرہ نین اورگی اود دوتوب یانیردی. نہ طاہردن ال اوزہ بیلیردی
 ، نہ ده طاہری ساخلیا بیلیردی. او زامان دندی : قیزلار منیم سازیمی
 گتیرین ، درد منی آلاجاق اولدو: زہرہ ساری سسلندیردی :

داہا زہرہ دویدو جانا

ساغ گندہ سن طاہر میرزه

اورگیم دؤنوبدور قانا

ساغ گندہ سن طاہر میرزا

الہ گنجسن اولدور لر

بیلدیکلرین بیلدیئرلر
 قانلی یاشیم سیلدیئرلر
 ساغ گنده سن ، طاھرمیرزا

دوشمنین قالسین آوارا
 اورگیم اولوبدور یارا
 قورخورام چکه لر دارا
 ساغ گندسن طاھر میرزا

قوهوم قارداشلار گلرلر
 یاخشی یامانی دیئرلر
 دوشمن چوخدور اولدرلر
 ساغ گنده سن طاھرمیرزا

نئجه سنی آتیم چایا
 زھرہ یالواریر آلاھا
 بیرده گلسن سن بورایا
 ساغ گنده سن ، طاھرمیرزا

زھرہ خانیم ، آغجا قیزین سؤزون آلیر ، صاندیغی (قاییقی)
 حاضیرلایب ، گتیردیئر ، زھرہ خانیم موم اریدیب ، قاییقین هرطرفین ،

موم و قيرائيله سوواديلار، طاهر ميرزه نى قاييقا قويوب، قاييقين آغزين
باغلايب، سويا بيراخيرلار. او زامان طاهر بئيله اوخويور:

بيلميرم گنديرم هارا
زهره من دويماديم سندن
قلبيمي غم ائديب يارا
زهره من دويماديم سندن

منه بيرگور نه لر اولدو
سارالدى گول رنگيم سولدو
آداخلي ليق، حرام اولدو
زهره من دويماديم سندن

طاهر دئير آددان ساندان
شاماما گندر بوستاندن
يار يولوندا گنچديم جانان
زهره من دويماديم سندن

طاهرين بو سوزلري ، زهره نين اوره بين يانديريب ، ياخيردى .

نچه دفعه ايسته دى واز گنچسین آما هر لحظه زهره نين قالاسينين يان

دوره سی قاراقوللار ائيله دولوردو اوندا دایانا بیلمه ییب ، سازی
باسدی باغرینا :

عمیم اوغلو ایکی گۆزوم کور اولسون
ننجه سنی بو دنیزه آتیم من ؟
گۆروم سن سیز منیم یتریم گور اولسون
ننجه سنی بو دنیره آتیم من

آما طاهر گۆرور دو چاره سی یوخ دور. شهرده جار چکیردیله
طاهری آز قالیب یخه لیاق . طاهر صانیدیغا گیره گیره بو سوزلری دیله
گتیردی :

قواص اوللام، دریالاری اوزه رم
یار قوینوندا، مرجان کیمی گزه ره م
هر محنته، یار یولوندا دوزه رم
آت دریایا، گۆروم سنل منه نیله

یئنه زهره خانیم ، طاهرین جاواپیندا دئدی :

قلم آلیب نامه یازا بیلمه رم

رقیبیلر ایچینده گزه بیلمه رَم
 سن گئسن من سنسيز دوزه بیلمه رَم
 نئجه سنی بو دنیزه آتیم من

طاھر، زھرہ خانیمایا یول یولاجاغی اؤرگندی کی صانیدیغی نئجه
 حاضرلا سین . طاھر سؤزله دئدیکلرینی ، سازلا دئدی :

ازل گوندن زھرہ دئییب یانیدیغیم
 تشنه ایکن ، لیین امیب قانیدیغیم
 موملا سونرا دریا یا آت صانیدیغیم
 قوی آپارسین ، گوروم چای منه نیلر

ینه زھرہ دئییه ر:

صانیدیغینا ، اوزوم قويدوم سازینی
 اوزوم چکیم سنین عشوه نازیوی
 زھرہ دئیر: داها گورمم اوزوو
 نئجه سنی بو دنیزه آتیم من

بیر باشقا روایتده ده بیله گلیب :

تشنه قالدییم ، یار اودونا یاندیغیم
 حسرت اولوب لب لریندن قاندیغیم
 موم لایبان موشامبالا صاندیغیم
 آت دریایا ، گوروم سئل منه نیلر

صاندیغی می یونان ، ناشی دیر ، ناشی
 طاهری اولدورور، زهره نین قاشی
 یونوسو^۱ دریادا ساخلیان کیشی
 یار اولسا گر منه ، سئل منه نیلر

طاهر گیریدی صاندیقا آما اورگی زهره دن آیریلمایردی. دها

طاهر قان آغلایردی :

قاشلارین اوخشاتدییم، اوخون یایینا
 باخانمیرام بدیر لئمیش آیینا
 حق دن گلیب زهره طاهر پایینا
 آت دنیزه گوروم چای منه نیلر

^۱ - حضرت یونسه اشاره دیر.

داھا زھرہ زور انلار كنجيريردى آز قاليردى هوشدان گئتسين ،
 آغجا گول ، زھرہ خانىما شاه ايسپرن شربتى گتيريب ، زھرہ نى هوشا
 گتيردى . بو احوالاتى گورن طاھر بئله سؤيله دى :

آيىل قويما آرتا قليبم تشويشى
 گوروم ترسه گلسين عمينين ايشى
 يوسفى زينداندان قورتاران كيشى
 قوى آپارسين گوروم سئل منه نيلر

داھا هرايش اوز يثرينه گئديردى، قيزلار بيرليكه ، سانديغى سويا
 سالديلار. سانديق ياواش - ياواش، زھرہ نين قالاسيندان آرالانيردى .
 بوتون قيزلار قان آغلايردى. داھا زھرہ خانيم داياناييلمىدى سازى
 يانيقلى - يانيقلى سسلنديردى :

من سنى سسلرم ، شاهلارين شاهى
 يئتيرگينن بير ساحيله سانديغى
 رحمين، كرامتين چوخدور ايلاهى
 يئتيرگينن بير ساحيله سانديغى

یاندریب یاخاجاق ، منی بو فراق
 عم اوغلو اندیلدی وطندن ایراق
 اول گیلن کؤمگی یا شاه چیراغ
 یئتیرگینن بیر ساحیلہ صاندیغی

من قوربانام یارین شیرین دلیینہ
 اؤزگہ بولبول قویمام قونا گولونہ
 گؤز یاشیملاسو سپیرم یولونا
 یئتیرگینن بیر ساحیلہ صاندیغی

قصد اندیلیب طاھر میرزہ جانینا
 گؤزوم دولوب اورگیمین قانینا
 چاتدیر اونو، عدیل شاهین یوردونا
 یئتیرگینن بیر ساحیلہ صاندیغی

صاندیغی سوگوتوردو آپاردی بیر بوراغاندا بوروشدوردو
 صاندیق نہ اوینا گندیردی، نہ بوینا، طاھرایشیق سیز باجاسیز
 صاندیغین ایچیندہ ، سو اوزوندہ آوارا قالمیشدی اوندا بو سؤزلر
 اوریندن گنچیردی :

فلک سن باغاتدین قولوم
 خوار اتدین ، دونیادا منی
 باغلاب ہر یاندان یولوم
 ساخلاتدین دریادا منی

هئچ کس منیم تک اولماسین
 گولو سارالیب ، سولماسین
 قوی من اولوم ، یار اولمه سین
 بلکه سالا یادا منی

باخارام هئچ یان گورونمز
 بو درده چارا بولونماز
 داھا بیر کس گۆره بیلمز
 یامان دوتدو قادا منی

طاھر دئیر آخیر سۆزو
 لالا کیمی یانار اوزو
 زھرہ خانیم ، عمیم قیزی
 عجب وئردی ، بادا منی

زھرہ باخدی گوردو قاییق دایانیب، دئدی: نئجه اؤز الیمله ، اؤز
سئوگیلمی اولومه وئردیم. او زامان زھرہ خانیم اوز دوتدو اسن یتلله
بیله سسلندی :

قادیر آلاھ بودور سندن دیلگیم
اسمه لیسن، باد صبا، اس ایندی
یانسین منه قادیر آلاھ اوره گین
اسمه لیسن ، باد صبا ، اس ایندی

بولبول اوچدو گول بهرینی ، گؤرمه دی
باغا گیردی، غنچه گولون درمه دی
گلمیشیدی، حییف قالا بیلمه دی
اسمه لیسن ، باد صبا، اس ایندی

عمیم اوغلو ملیک دگیل ، جانان دی
فلک دئمہ بونا گوز اؤرت آمان دی
بیر ده گوروش، زھرہ یه ناگمان دی
اسمه لیسن، باد صبا، اس ایندی

بیردن بیره یئل قووزاندی طوفان قوپدو، صاندىق بوراغاندان
قورتولوب باش آلدی گئدیپ، گوزدن ایتدی.

زهره خانیم ، دونرگلر اوز کوشکونه، اوز دوتار آغجا خانیم دئیر:

آغجا خانیم:

منه لای لای چالان یوخدور ،

اینگیلدر، جانیم اینگیلدر

داها سازی چالان یوخدور

اینگیلدر ، جانیم اینگیلدر

سازی گره ک کیم لر چالا

کیملر اونون توزون آلا

معلوم دگیل اوله، قالا،

اینگیلدر، جانیم اینگیلدر

یاردان منه وار نیشانا

یاندی باغریم، دوندو قانا

تاغدان گندیپ دیرشاما

اینگیلدر ، جانیم اینگیلدر

زهره آدلى، قيز اولماسين
 كباب يانسین، كۆز اولماسين
 بيله گزه ك سۆز اولماسين
 اينگيلدر، جانيم اينگيلدر

زهره خانيمن گۆزۈ بىر لحظه ده سانديغان آيريلمىردى گاهدان
 سولارين شپه لرينده ؛ سانديق سانديق چييجالانىردى، اوداشدان ، بو
 داشا دىيردى زهره نين الى ، الدن اوزولموشدو اۆز- اۆزونه دئىيردى
 كاش بو ايشى گۆرمه يىديم . يئنه دارىخما زهره نين اورىين سيخىردى .
 سۆز سازا ياخىنلاشىردى . او زامان سازى سسلندىردى :

سانديغىندان گلير سسى
 ظاهر اينگيلدر- اينگيلدر
 قوروسون ظولمون ريشه سى
 ظاهر اينگيلدر- اينگيلدر

فلك ايشيم يامان اولدو
 ظولمدن ، باغريم قان اولدو
 يارسيز ائويم وئران اولدو
 اينگيلدر، ظاهر اينگيلدر

ترسہ دولاندی زامانا
 خزان یتیشدی گولشانا
 ہارا گندیم ، من دیوانا
 اینگیلدر، طاہر اینگیلدر

شامام زلفون ایچینده
 تایی یوخ چینده ، ماچینده
 طاہر میرزا چای ایچینده
 اینگیلدر، طاہر اینگیلدر

آیری دوشدو قالاسیندان
 آلاہ ساخلا بلاسیندان
 طاہر میرزہ نالاسیندان
 اینگیلدر، طاہر اینگیلدر

صانديق باش آلميشدى گئيدردى، طاہر بير قارانبوق دونيادا ايدى.
 أمما سو اوول كى تلاتم دن دوشموشدو ؛ سو ياواش - ياواش وام
 آخيردى. طاہر ميرزه اللاهدان كومك ايسته بيردى ؛ اللاهدان رحمت
 ايسته بيردى :

بار ایلاهی ، چو خودور منیم گوناھیم
 اوّلسم بو دریادا ، باغیشلا منی
 سنین در گاهینا شفیع گتیررم
 دوستون مصطفی یا باغیشلا منی

ملکسر الینده گزن بوقچاسی
 ذکر ائيله سیلینسین کؤنلومون پاسی
 امام حسن ، امام حسین آناسی
 حضرت زهرا یا باغیشلا منی

بیر آدی حیدر دیر بیر آدی صفدر
 ذولفقار بیبه سی ، ساقی کوثر
 سود اوسته اوخلانان ، سود امر اصغر
 او معصوم بالایا باغیشلا منی

کربلا چؤلونده قانلی کفن لر
 توپراق اوسته دوشن ، او گول بدن لر
 جاوان اکبر غمی باغیرین دنلر
 آناسی لیلایا ، باغیشلا منی

آغالار آغاسی ، حاصلارین خاصی
 یولونو گۆزله یین، قوجا آناسی
 طاهر دئییه ر: شفیع گتدییم عباسی
 او قولسوز سقایا یاغیشلامنی

صانديق ، نئچه گئجه ، نئچه گوندوز ، سو اوزونده سرگردان
 دولانیردی. گاهدان دریا قوشلاری ، صانديغین اوستونه قوناندا طاهر
 بیلیردی گونوز دور. یئنه طاهر غمدن اوخویور دو :

آخار چایلار کیمی ، سنده آخار سان
 چک صانديغیم ، هر دیارا گندیرسن
 آخدیقجا جانیمی اودا یاخار سان
 چک صانديقیم ، هر دیارا گندیرسن

سن اولاسان محمدین قورآنی،
 دولاندير منجیلی آذربایجانی
 چک صانديغیم ، هر دیاره گندیرسن

طاهر دئییر یئنه زهره غمیندن
 صانديغیم ایسلانیب ، گۆزوم نمیندن

قىراغا چىخاتدىن ، بو سرزمين دن
چك آبار ساندىغى ؛ هرديارا گنديرسن

قايىق گلدی - گلدی يئيشىدى بىر شهرين ياخينليغىندا ، قىزىل
اوزه ن چايىندان، بىر قول آيىرميشدىلار، باغلارى سووار ماغا، بوشهرين
بىر خانى وار ايدى عدىل آدىندا، ساندىق، گلر عدالت باغى نين سو
گىرن يئرئنده، سو گىلىفئينين ، قاباغين بوغار، عدىل خانين اوغلو يوخ
ايدى، آما دورد قىزى وار ايدى : باللى ، دونا ، سونا ، بىرده اولدوز.
بو قىزلار چوخ قوشون ساخلامىشدىلار ، هامىسى قادين طايفاسىندان بو
قادين لارين ايشى هر زامان ظلم كار آدام لار ائيله مبارزه ايدى.
بولارين قورخوسوندان ، هئچ بىر خان و سلطان ، اوز اولوسونا (مللت)
ظلم ائده بىلمزايدي .

باللى خانيم اوزقادين قوشونلارى ائيله باغدا گزر كن ،
گؤرورلر، باغا گلن سو كسىليب. باللى خانيم ، تئلى و بسدى خانىما
امر وئير گئديب اونون ندىنى نى بىلسينلر. قىزلار گليب گؤرورلر، بىر
ساندىق گليب سوون گىلىفئينين قاباغين آلب . دئيرلرگوره سن
بو هانسى تاجيرين ماليندان، سووا دوشوب ، گليب عدىل خانين باغينا

آمما باللی خانیم دئدی: قیزلار بو صاندیق، تاجیرمالینا اوخشامیر بو آدم اولمالی دیر. قدیم زامانلاردان رسم دیر، گاهدان اوشاقلاری، قایقا تاپشیراردیلار، گئدین او صاندیغی گتیرین

تاجیر مالی اولسا سیزین، اوشاق اولسا منیم.

قیزلار گئدیب قایقی سودان چکرلر ائشیکه، صاندیغین آغزین آچارلار، گۆرر لر بیر اوغلان یاتیب آی پارچاسی کیمی پاریلدیر. آما هر نه ائيله دیلر بو جاوان آیلیمردی . باللی خانیم بیر باخدی گۆردو، بو جاوانین ، بورنونون قاباغینا بیرشته (دستمال) قویوبلار، ال آتدی شته نی گۆتوردو، اوغلان آسقیردی. او زامان باللی خانیم دئدی:

دریا جوشوب ویریب موجا کلیب دی
عجم اوغلو صاندیغیندان دور یئری
آغنایب دی ، دریا جوشا کلیب دی
ایگید اوغلان صاندیغیندان دور یئری

بو باللی دونیادا وفا گۆرمه دی
جفا چکدی، آمما صفا گۆرمه دی
خسته اولدو یازیق شفا گۆرمه دی

ایگید اوغلان صاندیغیندان دور یتری

بیلیمیرم سن نه مکانلی، کانلی سان
 آتیب لار دریا یا، اولما قانلی سان
 سؤیله گؤروم آخیر نه مکانلی سان
 ایگید اوغلان صاندیغیندان دور یتری

بارماغیندا قیزیل اوزوک نیشاندی
 اییک شتته^۱، اینجه بنله قورشاندی
 سحر دگیل ، کون اور تادی آخشام دی
 ایگید اوغلان صاندیغیندان دور یتری

منده بیللم ، یاخشی، یامان کانینی
 صراف اولان گوهریندن تانینی
 دور ایاغا آل بالینین جانینی
 ایگید اوغلان صاندیغینان دور یتری

آما ظاهر دن هئج سس چیخماییردی ، یتنه باللی خانیم سویله

دی:

^۱- پارچا

من كسميشم صانديغينين يانيني
 جانيم اوغلان ، صانديغيندان ، دور يئري
 سن ايسترسن پاشا قيزي ، باللي ني
 جانيم اوغلان صانديغيندان دور يئري

بو زامان خزر نبي حاضير اولار، دئبير: او اوزوك ده طلسم وار
 اونو بارماغيندان چيخارين ، اوغلان هوشا گنديب ، آييلار، هوشا گلر.
 اوزوگو طاهرين بارماغيندان چيخارانندان سونرا، طاهر دورار
 اوتورار. باللي خانيم ، طاهري آپارار اؤز ساراينا، اورادا ، طاهره هرچور
 خدمت ايلر ، دئبير: طاهرگل مني آل ، آتامين اوغلو يوخدور، بوتون بو
 مال ثروت سنين اولسون ، طاهرين قولاغينا گئتمز . طاهر دئبير : خانيم
 منيم آداخليم زهره نين گؤزو يولدا دير. آخيره باللي خانيم
 گؤزر طاهري راضي سالانمير، باللي خانيمين، بير آغا بابا ادلي باغباني
 وار ايدى، طاهري تاپشيرار او باغبانا، دئبير: آغا بابا بو جواني
 آپارارسان، باغدا. باسارسان ايشه هر نه قوروموش آعاج كؤتوگو وار،
 وئرچيخاتسين، اولونجه بوندان ايش چكرسن. آغابابا بوجواني گتيردى،
 اؤز ائوينه، گؤردو بو ايگيد، گئچمه لي جوان دگيل ، يولدا باغبان

طاهره دئدی: آی جاوان من سنی آپاریرام اؤز ائویمه، بشش قیزیم وار هر هانسی نی ایسته سن ، اونو وئره رم سنه .

باغبان طاهری ، ائوین ائشیگینده ساخلاییب، اؤزو گئدیر ائوین ایچینه، قیزلارینا دئییر: آی قیزلار الله بیزه یار اولدو، صاندیق دا بیر جاوان گؤندریب، آی پارچاسی کیمی . بیر بیر گلین او اوغلان سیزی گؤرسون ، شاید بیرنفریزی او جاوان آلا او بیر لیرین ده بختی آچیللا .
 أمما او اوغلانین یانینا ، الی بوش گلمه یین

بویوک قیز دئییر: آی آتا منیم بختیم باغلانیب، داها قاریمیشام قوی ائيله مندن خیردا قیز گئتسین . آتا دئییر: یوخ قیزیم ، قیز بخت اوسته گئدر . بویوک قیز بیر اؤکوز بالاسی - دانا- ائيله گلرطاهرین گؤروشونه. طاهر قیزی گؤروب دئییر:

یانیندا گتیریر دانا

منی قویوب یانا یانا

آغزی سولو، بورنو تانا^۱

آی بابا باغبانین قیزی

یاندیریب، یاخدین سن بیزی

^۱ - انسان بورنوندا دلینن باجایا دییللر. او باجایا قیزیل تاخارلار.

او بیری قیزبیر اینک ائیلە گلیر، طاھر اوقیزا بئله دئییر:

یانیندا گتیریر اینک
سۆز دانیشیر، بیزیلیمیک
قیچی چولاق، ایری ییلک
آی بابا باغبانین قیزی
یاندیردین، یاخدین سن بیزی

سیرا چاتار اوچونجو قیزا، او بیر قوزو ائیلە گلیر، طاھر اوقیزا بیلە

دئییر:

یانیندا گتیریر قوزو
زھردن آجی دیر سۆزو
شییلاخلانیب (بوخلانیب) ایکی گۆزو
آی بابا باغبانین قیزی
یاندیردین، یاخدین سن بیزی

دۆردونجو قیز بیر قویون ائیلە گلیر. طاھر اونو گۆررکن دئییر:

يانيندا گتيرير قويون
 ھيررايشى اولوب اويون
 قيچى توپال ، ايرى بويون
 آى بابا باغبانين قيزى
 يانديردين ، ياخدين سن ييزى

بئشينيچى قيز گلير طاھرميرزە اولدوغو يترە ، طاھر بو قيزى گۇرور،

سازدا بوسۇزلرى سۇيله دى :

ايرى - ايرى تيكيشلىرى
 آغيزدا قازما ديشلىرى
 كۇموردن قارا قيشلارى
 آى بابا باغبانين قيزى

باشى كنجل يوخدور توکو
 آرخاسينين يوخ اۇرتوگو
 قوشالانبيدير كيپريگى
 آى بابا باغبانين قيزى
 طاھر بوردا قالان دگيل
 ھنج واخ سنى آلان دگيل

اللہ بیلیر یالان دگیل

آی قوجا باغبانین قیزی

باغبانین قیزلاری طاھردن ال اوزندن سونرا، دئدیلر :جاوان سن
کی ھامییا عیب چیخاردیرسان ، شعر دئبیر سن، بودفعه ده اؤزاحوالینا
بیر شعر سؤیله . او زامان طاھرمیرزا دئبیر :

طاھرمیرزا دئبیر اؤزو ،

عالمه شمس اولوب سؤزو

ھنچ کیمسه ده یوخدور گؤزو

زھرہ حتم سلطان قیزی

یاندیردین یاخدین ،سن بیزی

قیزلارگیلرلر آتالارینین یانینا، نه اولدوغونو، باغبانا آنلادیلرلار.

آغا بابا باغبان ، گؤرور بو جاواندان نه ایشله ین چیخار، نه ده

ائولنن، اودور طاھری قایتاریر، باللی خانیمین یانینا، دئبیر: آی خانیم بو

جاواندان نه سنه ار چيخار، نه منه ايشله ين، بو زهره آدلی بير قيزا
ويريليب . بيراخ قوی گتسين .

باللی خانيم دئدی : طاهر ميرزه گل اوزوو بلایا سالما، بورادا ائولن
قال بيزه باشچیلیق ائيله . بشش گونلوق دونیانی اوزووه دارائيله مه . او
زaman طاهر، باللی خانيمين جوابيندا بئله سؤيله دی :

باللی خانيم ، من سنه بير قوناغام
حساب ائيله منی بيگانا کیمی
ديليم گلزم من سن ائيله دانیشام
اولوبدور اورگيم ، غمخانا کیمی

حسرت قالدیم ، من باغيمين بارینا
آلماسینا ، هیواسینا ، نارینا
هرکسین کی الی چاتماز یارینا
دولانار دونیانی ، دیوانا کیمی

گنجه گوندوز، اغیار ائيله دانیشار
درد الیندن شؤعله چکر آیشار
جسمی، جانی توپراقلارا قاریشار

منی درد یاندرار پروانا کیمی

عادل شاه ایستیرم گندم دیوانا

آز قالیبدر آهیم عرشه دایانا

حتمین ظولموندن گلدیم آمانا

ادیدیلرقددیمی، کمانا کیمی

بو دفعه ، دونا خانیم ، سونا خانیم ، اولدوز و باللی خانیم،
طاهر میرزه یه یالوار ، یالخارائیله دئدیلرکی اورادا قالسین،آمما
طاهر میرزا قبول ائیله مه دی ، سونوندا باللی خانیم دئدی: آخی سن
سئودییغین قیز نئجه قیزدیر؟ او زامان طاهر میرزا سازی باسار باغرینا ،
دئیر:

باشینا دؤندوغوم ، ای باللی خانیم

من یاری وئرمه رم گویده ملکه

منیم یاریم ، گؤزلرین، گؤزلی

گویده حوری، یئرده بنزرمکه

مارال آغلار، داغدا نه سی گوزله یر

صیاد گزر اونو نئجه ایزله یر

یاری گندن ، گنجہ گوندوز نئیلہ ی
منی فلک عجب سالدی جلیہ^۱

قارادیر قاشلاری ، آلا دیر گۆزو
عومورلر توکە دیب ، افسانہ سۆزو
وللیلی زلف لری ، ولزوها اۆزو
والشمس ساچلاری کیم دە نیلیه

طاھرمیرزا گندر بورادا قالماز
عشقین میلینی، بیر کیمسه یه سالماز
خانیم زھرہ یثرین حوری ده آلماز
سنه بیله ، عرض حالین ایلیه

باللی خانم دئدی : قیزلارگۆرور سوز بو الله آدامی دیر، حق
عاشیقی دیر، سینه سی غیبدن قایناییرمن طاھری آپاریرام آتام عدیل
شاهین ساراینا ، عدیل خاندان ایذن آلام ، اۆزوم حتم سلطانین ساراینا
یوروش آپارام. باللی خانیم ائیلہ طاھر بیرلیک ده ، عدیل خانین ساراینا
یوللاندىلار. طاھرمیرزه عدیل شاهین حضوروندا ، سازی کۆک لویوب،
سۆزه باشلادی :

^۱ - تله.

عدیل پاشا، سنی دئییب گلیمیشم

سن طیب اول ، یئتیردرمانا منی

حتم سلطان منه غضب ائیله ییب

سالیبیدیر چایلارا ، عمانا منی

سندن باشقا کیمه گئدیم دیوانا

باغیریم باشی یانیر، چکیر زبانا

ظولم الیندن باغیریم دؤنوبدور قانا

یانار اوددان چیخارت، بیر یانا منی

چرخ فلک جوورون منه بیلدیردی

باغیریم قانین گؤزلریمدن سیلدیردی

آنامی، آتامی، حتم اولدوردو

حسرت قویدو منی نازلی جانانا

عدیل پاشا ، طاھرین سؤزون ائشیدن دن سونرا، طاھرہ اورہ گی

یاندی، باللی خانیم سؤیله دی ، اؤزل قوشون حاضیرلا سین ، گئتسین

حتم سلطانین ساراینا، طاھرین مظلوم لوغونا سون قویسون.

باللی خانیم دئدی : ایندی کی بئله اولدو، من آناقوشون لاریندان

بیرلشکر گؤتوروب، سنینله گئدرم تاریم، قارقا یا، زھرہ فالاسینا، دیل

ائيله اولسا ديل ائيله ، گوج ائيله اولسا ، گوج ائيله ، زهره يه؛ ال تاپارام.
 اگر زهره مندن گۆزه ل اولسا، او گولو کؤکوندن قازيب بوراگتيريب ،
 سنينله ، زهره نين تويون شولنين يولا سالارام، سنين ده رقيبى نى
 وزهره نين آتاسينى جزالانديرارام. آما زهره مندن چيرکين اولارسا،
 بيله رم كى سن آريا ائيله بوغدايا فرق قويان دگيل سن . او زامان من
 سنى قويمارام ديري قالاسان ، زهره نى ده او ظالم لرین ايندن آيب
 گتيريب، آنالار قوشونونا قاتارام .

باللى خانيم، آنالار قوشونونا ، حمله فرمانى وئردى، قوشون
 يئریندن ترپندى، دمير بورک باشا قويوب، نقاب اوزه چکيب، تاريم -
 منجيله طرف يوللانديلار. آنالار قوشونو، بيرنجه گون يول گتديلر،
 گليب چاتديلار نرگس خانيمين شهرينه، نرگس خانيم ، اؤز آنالار
 قوشونو ائيله ، باللى خانيم گتيرن

آنالار قوشونونا ، خوش گلدیینه چيخدى، نرگس خانيم ، ظاهر
 ميرزه نى تانيدى، اوزامان باللى خانيم دئدى : بو عاشيق حق عاشيقى
 دير، آما حتم سلطانين چوخ قوشونو وار اولابيلر كى سيز او جيله كار
 ميرزه ائيله باشارانميا سيز، بيزم قوشون دا، سيزين قوشونا آرخا گلير.
 ايكي قوشون بير - بيرى ائيله آنلاشدى، بو ظولوموآرادان قالديرماغا،

بیرلیکده حتم سلطانی اوستونه یوگور سونلر. آنالار قوشونوگنجه -
 گوندوز یول گنتدی، سونوندا گلیب یئتیشدیلر بولقار خانیمین شهرینه
 ، بولقار خانیمدا ، بوقوشونا قاتیلیب نهایت، آنالار قوشونو ، تاریمین
 منجیل شهرینین یاخین لیغیندا چادیر قوردولار . زهره قالاسی ، منجیل
 ائله قارقالا کندینین آراسیندا ، قیزیل اوزن چایینین قیراغیندا ایدی .
 باللی خانیم قوشونو چادیر لارا یئرلشدیردی، باللی خانیم، نرگس
 خانیم، بولقار خانیم، دورنا، سونا و سحر اولدوزو ائله ، زهره خانیمین
 قالاسینا گلدیلر. قالانین قاپیسین دویدولر، زهره خانیم، ائله خیال ائله
 دی، گوور میرزه نین آدمالاری دیر، گلیب لر زهره نی آپارسینلار، اوزون
 ویرار کئفسیز لیه ، یاتار یورقانی چکیر خیرتدگینه ، آغجا قیزی قاپیا
 گوندیریر. آغجا قیز قاپینی آچارکن ، بوتون قاپیا گلن لر، آغجا قیزین
 گۆزه ل لیینه ، حئیران قالیرلار. هامی قیزلار دئییرلر : حق طاهر میرزه
 ائله دیر . باللی خانیم دئییر: زهره خانیم ایذن وئرسن ، گل می شیق سنین
 له بیر نئچه کلمه دانیشاق . آغجا قیز جواب وئردی: من خانیمین کنیزی
 یم . ایندی جه گندیب، خانیمدان سیزه فرمان گتیره رم. آغجا قیز ایچری
 گیردی، قیزلار دندیلر: کنیز بوجور گۆزه ل دیر اوندا گۆر خانیم نئجه
 دیر. آغجا گول ایجازه گتیردی، قیزلار ایچه ری گیردیلر. زهره خانیم

یورقانی بوغازینا قدر چکمیشدی . باللی خانم سازی گوتوروب بئله

دئدی:

نه یاتمیشان زهره خانیم
 اویان زهره یارین گلدی
 سنه قوربان شیرین جانیم
 اویان زهره ، اویان زهره

یارکنده لی اولدون خسته
 داها اولما دل شکسته
 باشین آلام دیزیم اوسته
 اویان زهره ، اویان زهره

باغچادا آچیلیب گولر
 سنه قوربان شیرین دیلر
 داغیلیب هر یانا تنلر
 اویان زهره ، اویان زهره

من قوربانام گول جمالا
 دوداق قایماق ، دیلی بالا
 یاناغیندا قوشا خالا

اويان زهره ، اويان زهره

زهره سن سۇزومو اينان

نه ياتيپسان داھا اويان

باللى خانيم سنه قوربان

اويان زهره ، اويان زهره

آي چيخيدير ، گون ده كۇچدو

بولبولر يووادان اوچدو

دان يئرینه نشان دوشدو

اويان زهره، اويان زهره

بو زامان زهره بيرآز يورقاندان ائشيگه چينخار، زهره نين سینه سی

يورقاندان چۆله ويرار، او زامان نرگس خانيم دئير :

نه قارا دير ، قاشين سنين

اينجى، مرجان ديشين سنين

نئچه اولوب ياشين سنين

تاذا چيخير دوشون زهره

من نرگيزم سۇزوم چو خودور

سۆزلریم، پیکاندر، اوخدور
 هنج یئرینده عیبین یوخدور
 آلا سنین قاشین زھرہ

بو زامان زھرہ خانیم یئریندن قالخیب، ایچین - ایچین آغلادی.
 بولقار خانیم دئدی: زھرہ خانیم نییه آغلاییرسان
 بیز هامیمیز، قیزلار قوشون لارین توپلاییب گلمشیق سنین
 یاردیمینا. اوزامان بولقارخانیم، طاھرمیرزه نین سازین دیللندیرر:

نه یاتمیسان خواب ایچینده
 شلوغ لاشیب باشین زھرہ
 هنج یئرینده عیبین یوخدور
 قلم کیمی قاشین زھرہ

سازین سسی، زھرہ نی نیگران ائیلہ دی، اوزون ساخلایانماییب
 ، سازدا سۆزده، قیزلاردان سوروشدو

بوگۆرونن باشی بولقار
 اورہ ک اولوب قابار - قابار
 منیم یاریمدان نه خبر؟

ساز بیبہ سی؛ یار ننجہ اولدو؟

بولقار خانیم آلدی ساری بئله دئدی :

سؤیله گؤروم نولوب یارین؟

آپاریب ، صبر و قرارین

ھارا گنتمیش طاھر یارین ؟

آخیر گؤزدن یاشین زھرہ

زھرہ بولقار خانیمین جوابیندا دئییر:

فلک ویردی ، یاتدی باختیم

اوزیمی اودا یاخدیم

صانديقدا ، چایا بوراخدیم

ساز بیبہ سی ، یار ننجہ اولدو

بو زامان باللی خانیم سازی بولقار خانیمدان آلیب دئییر:

کیمی خاندیر، کیمی آغا

بیغیلیلار بیر اوتاغا

صانديق گليب بيزيم باغا
راست گليبدير، ايشين زهره

زهره بير ياندان سئوينيردي، بير ياندان قيسقانيردي.

زهره خانيم دئير:

باغيمين گوللري سولوب
اوره ييم قان ائيله دولوب
طاهر هانسيزا يار اولوب
ساز ييه سي يار نجه اولدو

باللي خانيم دئير:

بیز گلمیشیق سنه یولداش
تویوندا وئره ریک شاباش
سنه یار دیر ییزه قارداش
ساز ییه سین گتیرمیشیق

او زمان ، زهره خانيم آنالار قوشونوندان يارديم ايسته بير،
دئيركي حتم سلطان ، ايلقارين پوزوب .

تانیین حاتم سلطانی
ایلقارا یوخدور ایمانی
سیندیریر عہدی پیمانی
ساز ییہ سی، یار نئجہ اولدو

باللی خانیم دئییر:

من باللی یام، آدلی سانلی
قوشونومون یوخدو سانی
اؤلدوررم حتم سلطانی
ساز ییہ سین گتیرمیشیق

باللی خانیم یئنہ زہرہ خانیم دوشوندوردو کی طاہرمیرزہ ده
گوزو یوخدور، یالنیز طاہرمیرزہ یه یاردیم گلیدیر. باللی خانیم سؤزلہ
دئیغین، سازلا سؤیلہ دی:

سنہ دئییم زہرہ خانیم
طاہر سنہ یار اولوبدور
سنہ قوربان منیم جانیم

طاھر سنہ یار اولوبدور

مؤمنلر اولارلار حاجی

تاپیلیب دردین علاجی

سن منہ ، من سنہ باجی

طاھر سنہ یار اولوبدور

داھا قورتار آه و زارین

گنتمه سین صبرین قرارین

طاھرمیرزه سنین یارین

طاھر سنہ یار اولوبدور

اوجا داغلار مارالیدیر

اوره گی چوخ یارالی دیر

آتماز سنی وفالی دیر

طاھر سنہ یار اولوبدور

باللی خانیم ، سؤزون سؤیلر

دوشمنین باغرینی پیلر

طاھر سنله توی ائله یر

طاھر سنہ یار اولوبدور

بوزامان طاهر میرزه ایچه ری گیریپ ، ساز دوشونده، زهره خانیمما

بئله سؤیله دی :

بئنه دوشدو دان بئرینه نیشانا

بودور گلدیم ، یار باشینا دوندوغوم

گؤولوم قوشو، اوچدو قوندو گؤلشنه

بودور گلدیم ، یار باشینا دوندوغوم

بیر کسه یدییم یاسدیغینین بندینی

بیر امه یدییم لبلرینین قندینی

هاردان تاپدین نازلانماغین فندینی

بودور گلدیم ، یار باشینا دوندوغوم

دورد دؤره نی اوردک ، قازلار آلبیدیر

قوبونداکی نازلار مایا سالیدیر

طاهر میرزه ساغ قایدیب گلیبیدیر

بودور گلدیم ، یار باشینا دوندوغوم

زھرہ دئییر: آغامین لشگری چوخ دور ، سیز گوور میرزہ نین حیله
سی ائیلہ باشارانمازسیز. سازی سسلندیریر :

قیزیل گولو دردیرمگه
زنخداانا سردیرمگه
گوور میرزہ اولدور مگه
کیمی کؤمک گتیر میسیز؟

باللی خانیم دئییر:

قیزل گولم، آدییم باللی
قوشونوم وارباشی شاللی
گوور میرزہ اولدورماقلی
قیرخ مین قوشون گتیر میشم

بوزامان خبر گئندی حتم سلطانا وگورور میرزه یه کی نه یاتیب
سبز، ظاهر میرزه ، آنا لار قوشونون توپلاییب ، سیزه میدان اوخویور ،
قیرخ مین قادین اوستونوزه هجوم چکیب .

حتم سلطان حوکم وئردی بو قادین لاری دوتون ،آمما هئج بیر
کس ده اوره ک یوخ ایدی بو منظم قوشونون قارشیسینا چیخسین .
باللی خانیمن باشچی لیغی ائیله ، شهر بوتون لوق له ، دوشدو آنا
قوشونون الینه . محکمه عدل دیوان قورولدو باللی خانیم امر وئردی
گورور میرزه ائیله ، حتم سلطانی محکمه یه حاضر لادیلار .

باللی خانیم دئدی: آی ظالم سن نه حوکم ائیله بو یازیق اوغلانین
آتا- آنا سین اؤلدوردون، مال دولتین داغیتدین ؟

ندن بو اوغلانی چؤلره سالیبسان؟ نشانلی سین وئرمیرسن ؟ اگر
سن قیزیوی بو ایگیده وئرماق خیالین یوخ ایدی، اولدن سؤز وئرمه
ییدین . سونرا باللی خانیم، اوز دوتدو میرزه یه دئدی : آی گورور میرزه
سن نییه بو ایکی جاوانین گونون گوی اسگیه دوتوبسان ؟

سلطان دئدی : طاهرین باشاراجاقی یوخدوراؤز باشین
دولاندریسین. هاردا قالسین منیم قیزیمین باشین ساخلا سین .

باللی خانیم دئدی : طاهر میرزه ، قهرمانلی احمد وزیر اوغلودور .
 او اۆز باشی سهل دیر، مملکت باشی ساخلار. حتم سلطان دئدی :
 طاهر، فنون جنگه تانیش دگیل بو مملکت ساخلایا بیلمز.
 باللی خانیم دئدی : ایندی بو میداندا سیزی گولشدیریک . اگر سن
 طاهر میرزه نی بیخدین، من قوشونومو چکیب گنדרم.
 یوخسا طاهر سنی بیخسا ، بو اولکه طاهرین حقی دیر.
 سنده ، میرزه نده جزالاناچاق .
 ائللر ، اولوسلار، طبیل سسینه میداندا توپلاندىلار . میدان
 سولاندى. طاهر میرزا روباعی ائيله گیریر میدانا ، نرگس خانیم دئیر:
 طاهر میرزه فورستی وئرمه دوشمانا. طاهر دئیر:

طاهر میرزا گیر میدانا

باخما گیلن بو دوران

قره گون دوندو بایراما

قویما قاچا، قویما قاچا

زهره خانیم روان اولدو

عجب حوكمی دیوان اولدو

قوی دئسین لر بیر قان اولدو

قویما قاچا، قویما قاچا

باھار چاقی بولوت اوینار
بولوت اوینار گوزوم سوینار
شمشیر ویرار ، قیلینج اوینار
قویما قاچا، قویما قاچا

طاھرمیرزا قوی یاخالاسین
دوشمانینی قوجاقلاسین
اوکالاسین، آ یاخالاسین
قویما قاچا، قویما قاچا

طاھرمیرزا یوگوروب ، حتم سلطانیین ایاقلارین یتردن اوزور ،
باشی اوسته فیرلادیر، آرخاسین یتره گتیریر. قیلنجی قینیندان سییریر ،
حتم سلطانیین باشین کسماغا ، بولقار خانیم قویمور ، دئییر: طاھر میرزا
آنا قوشون لاری سۆز وئریبلر بو ظلم کاری اۆزلری اۆلدورسونلر. طاھر
میرزه ، حتم سلطانی وئردی آنالار قوشونون الینه . بو زامان بولقارخانیم
شیغا چکدی گوور میرزه نین اوستونه . یئنه قیلینج لار هوادا جولان
ایله دی، حق کۆمک اولدو، گوور میرزه ییخیلیدی .

آنالار قوشونو، قیرخ گون قیرخ گئجه، طاهر میرزه ائيله زهره
خانیم طوی شولنی دوتدولار. او زاماندا تاریم ماحالیندا توی شولنی
قیرخ گون دب اولدو.

مردم را به خود جلب می‌کند. او با وجود اینکه در ظاهر یک فرد بسیار باادب و مودب است، اما در باطن یک فرد بسیار خبیث و بد است. او با وجود اینکه در ظاهر یک فرد بسیار باادب و مودب است، اما در باطن یک فرد بسیار خبیث و بد است. او با وجود اینکه در ظاهر یک فرد بسیار باادب و مودب است، اما در باطن یک فرد بسیار خبیث و بد است.

فهرست منابع :

- 1- Heaven and hell in Mesopotamian MYTHOLOGY (اساطیر بین النهرین) یازان : N.K.Sandars
- 2- Assyro- Babylonian Mythology (اساطیر آشور و بابل) یازان : F.Guirand
- 3- اساطیر آذربایجان . یازان : صمد چایلی
- 4- اصلی-کرم. اوسطوره ای باخیمیدان . یازانی: مهندس میرعلی سید سلامت
- 5- بایاتیلار؛ اوسطوره ای باخیمیدان. یازان: مهندس میرعلی سید سلامت
- 6- زنان آمازون در آذربایجان. یازان: دکتر حسین فیض الهی وحید «اولدوز»
- 7- TURK HALK MASALLARI . TAHIR ILE ZUHRE . H.zeki yigiler
- 8- TAHIR- ZOHRE .BAKO
- 9- تاریخ هرودوت. ترجمه و حواشی از: ع . وحید مازندرانی

- ۱۰- زهرة القلوب ، حمدالله مستوفى، به سعى و اهتمام ليسترانج انگليسى مطبعة بريلى ليدن هلند
- ۱۱- اسكندر و ادبيات ايران و شخصيت مذهبي اسكندر . دكتور سيد حسن صفوى چاپ اميركبيرتهران ۱۳۶۴
- ۱۲- ايران باستان جلد ۲ حسن پيرنيا (مشيرالدوله) نخست وزير چاپخانه مجلس
- ۱۳- دانشمندان آذربايجان. يازار: محمد على تربيت . كتابخانه فردوسى
- ۱۴- تاريخ ماد ، تأليف دياكونوف، ترجمه مريم كشاورز، تهران ۲۵۳۷ انتشارات پيام
- ۱۵- كتاب دده قورقود. م فرزانه . دكتور حسين محمد خانلى
- ۱۶- سفرنامه ماكوپولو . مقدمه : جان ماسفيلد . ترجمه حبيب الله صحيحى.
- ۱۷- تاريخ اجتماعى ايران . يازار: مرتضى راوندى، جلد ۳
- ۱۸- اساطير يونان و روم . يازار : پيرگريمال ، دانشگاه تهران. ترجمه دكتور احمد بهمنش
- ۱۹- فرهنگ اساطير يونان و روم
- ۲۰- آينه اسكندرى (تاريخ ايران) جلد ۱ سال ۱۹۰۶ برحسب فرمايش علاء الملك وزير معارف ۱۳۲۴ هـ . ق

۲۱- ترکان، یازار: حسن راشدی

۲۲- ترجمان وحی، نشریه تخصصی مرکز ترجمه قرآن مجید به
زبانهای خارجی، نمره ۱، ۲، ۱۱، نگاهی به ترجمه های آذربایجانی قرآن
کریم. میرزا رسول اسماعیل زاده

۲۳- مقالات علمی اوسطوره زمینه سینده ، یازار: محمد پسندی

حکم آبادی

Taher _ Zohre

Hamid Ahmadzade